

JAKOBY (5456) *pron, cn i pt*

pron (3324), cn (1517), pt (614),

jakoby (5380), **jakby** (75), **jekoby** (1); *jakby StryjWjaz (2), ZawJeft (3), RybGęśli, KlonKr;*
jakoby : jakby BierEz (45 : 5), OpecŻyw (110 : 3), RejKup (29 : 1), LubPs (26 : 2), RejWiz (31 : 1),
HistLan (15 : 5), HistHel (4 : 1), PaprPan (3 : 4), MWilkHist (3 : 1), StryjKron (23 : 1), KlonŻal (2
: 1), WisznTr (3 : 2), ArtKanc (10 : 4), GrabowSet (4 : 4), WyprPl (1 : 1), CzahTr (14 : 2), GosłCast
(6 : 2), PaxLiz (5 : 7), KlonFlis (8 : 3), KlonWor (19 : 11), ZbylPrzyg (1 : 2); jakoby : jakby : jekoby
FalZioł (247 : 5 : 1; IV 8c).

a oraz o jasne.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w. s.v. jak.

I. Zaimek przysłówkowy (3190) :

1. Łączy składniki zdań (1212) :

A. Wskazuje na stosunek porównawczy i podobieństwo pod względem jakości (959) :

a. Tworzy określenie porównawcze, które ma zazwyczaj charakter uogólniający, metaforyczny; człon wprowadzony przez „jakoby” jest rzeczownikiem; *tanquam Mącz (263) : BierRaj 17v; Oblycze yego*
bilo yafzne yakoby Szloncze a yego odzyenye yafzne yafzkoby[!] fznyeg. *PowUrb +3 (3); March¹*
Wiet A2 (3); OpecŻyw 12 (3); *pierwłza thedy wodka iefth iakoby Srebro/ wtora iako Złoto/ trzecia*
*iako Balfam. *FalZioł II 15d (14); BielŻyw 125 (2); im wietłza w nim [nosie] będzie oftrofć, Tim*
więtfzą vkazuie gniewliwofć iakoby ofła. *GlabGad N8 (9); Temirkitlu wielki Carz Tatarfki [...] Burząc*
Azią iakoby piorun potkał fie z Pefaitem *MiechGlab 66 (6); BierRozm 13 (2); March³ T7; WróbŻołt*
L7 (7); iego kazanie nie byłac profta nauka ale iakoby grom *WróbŻołtGlab A4v; RejPs 103v (2);*
LibMal 1544/84; Then przybieżał iakoby kat *RejJóz F8; Darmo rycziś yako by Woł *RejKup z5**
(3); wyłzła beftia przeciw im/ podobna Ipootamowi máiac perfi iako v Kokodrilla/ grzbieth iakoby
oftra piłá/ á zęby iego oftre iáko miecz/ w chodzie było bárzo leniwe iákoby zołw [*bestia similis*
ypotauro habens pectus ut cocodrilli, dorsum ut serra, dentes... ut gladii acuti videbantur. In accessu...
tarda erat ut testudo] *HistAl I2 (10); KromRozm I [L3]; KromRozm II qv; Otoś wyłchła czarna*
chuda/ Chodziłz iákoby obłudá *BielKom F (3); Iż yáko fkoro dziecyę na fwyát wynidzye [...] wnet*
łfubecki ádámafzkowe y kofłulki yákoby yákiemu yezufkowi piłáne á zepłtrzone. *GliczKsiąż F3 (9);*
KrowObr 34 (5); Ták fie iedno obráca by cielę v kołká. Poglądáiac tu na fwiát iákoby wilk márnie
RejWiz 167 (2); iákoby obłok przeminęło zdrowie moię [*velut nubes pertransiit salus mea] *Leop Iob**
30/15; fprawiedliwy/ iákoby Lew duffáiacý [*iustus autem quasi leo confidens]*/ bez ftráchu będzie.
Leop Prov 28/1 (25); RejFig B; BibRadz I 353v (4); OrzRozm B2v (3); [Słowacy] iákoby morfka
nawálność z ftráchem ludzkim łzli *BielKron 338v (5); KochZg A3; KwiatKsiąż B3v (2); Caduca et*
incerta sunt bona fortunae [...] Dobrá a Máýętnośći náłze/łá yákoby letniá rofá/ Niepewne. *Mącz*
29a; Quidquid agit praecipitanter agit, Cokolwiek czini włziłtko płocho yákoby wiátr czini. *Mącz*
317a (17); OrzQuin Aa4 (4); ziemiá będąc iákoby brzuchem tego śwíatá *SienLek V3 (5); LeovPrzep*
F2; RejAp 56 (8); GórnDworz Ee3 (2); modlitwá iego [*człowieka bożego]* włthępuie w niebo iákoby
dym przed obliczność Bożą. *HistRzym 124 (7); RejPos 140v (2); GrzegŚm 20; iefł nam od Páná Bogá*
dáne lekárłtwo/ ábyłmy [...] włzyłtki náłze myśli y fprawy tym iákoby fznurem mierzyli. *KuczbKat**

396 (9); *RejZwierc* 15v; łąkę [...] przez Sakramenty iakoby przez rury iakie ku sobie przywodziemy *WujJud* 232; *WujJudConf* 67 (3); *RejPosWstaw* [41²]v; *BudBib Ez* 10/9 (2); *HistHel* [A2]; *Strum* L2v; *CzechRozm* 198 (3); Są tedy obyczaie iakoby źrzodła á początki [*Sunt igitur mores quasi fontes et principia*]/ z ktorých práwa [...] płynąc máią. *ModrzBaz* 70; niegodzi fię im [*kanonikom*] proznować iakoby trądom [*ociosis illis esse tanquam fucis non liceat*] *ModrzBaz* 132 (15); *CzechEp* 143 (7); *NiemObr* 96; *KochFr* 130; *ReszList* 180; Która [*Bogumiła*] iakoby źrzóbek niełápány [...] Vcieka w pole *KochPieś* 49; *ArtKanc* L10; *GórnRozm* D4; [*Turcy*] wŷzytkie kraie przechodząc/ iakoby źimnicá iaka *OrzJan* 9; *LatHar* 109; *WujNT* 607 (3); *WysKaz* 12; byđz *abŷq^{ue} legibus* Rzeczypołpo. ieft iakoby ciało bez dułze *SarnStat* *7v (3); Azya iefzczę wiefłza ná włchod fłonćá część ŷwiátá była iakoby kwiatem włzego Chrześciánłtwa *PowodPr* 31 (4); *SkarKaz* 44b; *KlonFlis* A3v (2); *KlonWor* **3; *ZbylPrzyg* B. *Przysłowia*: wíchrowáta główká/ Bo nie owá co zowá/ iakoby mákówká. *RejZwierz* 71.

nie tułaiąc fię iakoby błędne owce *VotSzl* E4v.

Połączenia: »nie inac(z)ej jakoby« (2): *SienLek* 142v; słyłzałem głos z niebá [...] nie ináczey iakoby gromu wielkiego *RejPos* 342v.

»prosto jakoby« (1): w poły iá [*ziemię*] przepałał morzem wrównány/ Profto iakoby páfem frébrem okowány. *KochFrag* 22.

»rownie ... jakoby« (1): (*marg*) *Studia mercatura quaeda^m et negociatio*. (–) Rownye náuki fą yákoby kupyectwá. *GliczKsiąż* M.

»tak (...) jakoby, jakoby ... tak« (3 : 1): Iako gwiazdá iutrzenna w pośrzodku mgły/ á iako miefiąc pełny fwiecąc we dni fwoie: Y iakoby słońce iálne/ ták y on ŷwiecił w kościele Bożym [*Quasi stella matutina ... et quasi luna plena ... et quasi sol refulgens, sic ille effulsit in templo Dei*]. *Leop Eccli* 50/7; *Mącz* 408b; gdy go [*słowo boże*] ták iakoby wołkowe^{go} nofá [...] vmie ná ktorą chce ftronę ná kierowác. *CzechEp* 161; *KlonFlis* A4.

»właśnie jakby« (1): Wywodzi ich [*niewolników*] ná rynek/ właśnie iakby konie *KlonWor* 26.

Zwrot: »skazowác (a. ukazać) jakoby palcem« (2): *GliczKsiąż* E3v; Ian ŷwięty iakoby pálcem vkazał ty/ być z Bogá/ y z Duchá ŷwiętego *KrowObr* 65v.

Konstrukcja składniowa: *nie inak, jedno jakoby* (3): áby fię Mfzey Papiefkíey wyftrzegáli/ nieinák iedno iakoby iakíey thrućiny *KrowObr* 199 (3).

W rejestrze (1): Ziemiá iakoby Kloáka w ná turze. *Oczko* [43]v.

b. *Tworzy określenie porównawcze wskazując na podobieństwo dwóch jednostek lub zjawisk* (696) :

a. *Człon wprowadzany przez „jakoby” jest rzeczownikiem; quasi Mącz* (385) : *OpecŻyw* 58; *Chersydrus*, eyn erdfchlant gleich der waffer fchlant Zyemny wąż yákoby wodny *Murm* 96 (4); *BartBydg* 7v (2); *Llialis* [...] kwiathek ma mały á drobny iakoby pfinkowy, lift ma na podobieńthwo domowey lelijey *FalZioł* I 77d (113); *GlabGad* D5 (2); *MiechGlab* 23 (7); *RejPs* 68; *LudWieś* A4; padoł [...] pełen wielkich więzów/ [!] ktorzy mieli ná głowiech iakoby Smárágdowe korony [*quasi smaragdinas coronas*] *HistAl* M2 (3); iakoby drzewa widzę ty ktorzy chodzą [*video homines velut arbores ambulantes*] *MurzNT* Mar 8/24 (2); *KromRozm II* mv (2); *KromRozm III* E8 (2); *GliczKsiąż* D2 (5); *LubPs* C3 (2); *GroicPorz* e2 (3); *KrowObr* 112 (9); A była Mánná iakoby źiarnká Koryándrowe/ bárwy iakoby *Bdellium* [*Erat autem man quasi semen coriandrii coloris bdelii*] *Leop*

Num 11/7 (16); *RejZwierz* 39v; w onym rogu były oczy iakoby człowiecze [oculi tanquam oculi hominis] *BibRadz Dan* 7/8 (5); *BielKron* 70 (10); *GrzegRóżn* Hv; *KochSat* A2v; *KwiatKsiąż* K3v (3); *Sardonix* [...] Nieyaki rodzaj drogiego kámienia takiey fárby yakoby páznogieć człowieczy. *Mącz* 368d (33); *SarnUzn* B2 (2); Kiedy kto przed oczymá iakoby muchy lataiące widzi/ álbo iakoby dym/ albo rzkomo wlofy zálániájące: známionuie s ftepowánie wilkości w oczy *SienLek* 19v (13); *LeovPrzep* D2v (2); powiáda o nim Ian fwięty/ iż go widział iakoby fyná człowieczego/ Abowiem nie práwie był fyn człowieczy *RejAp* 14 (19); *GórnDworz* C8v (5); podnofi lie w pychę w fercu fwym/ iakoby drugi Nábuchodonor *HistRzym* 47 (6); *RejPos* [136] (7); *BiałKat* 61 (2); *BielSat* N2; *KuczbKat* 100 (4); *RejZwierz* 6v (5); *RejPos* [41³]; *BudBib* 4.Esdr 11/37; możefz drzewo przyftołowác/ wciólawzy iakoby klin *Strum* L3v (4); *CzechRozm* 135 (2); ludzkie Zbory niemogá być dobrze rządzone [...] iedno od ludzi czelniefzych/ ktorziby byli iakoby iakie pułboże [nisi ab excellentibus viris et quasi semideis] *ModrzBaz* 13 (7); *Oczko* 4v (2); *SkarŻyw* 75 (2); *MWilcHist* I2v; *CzechEp* 84 (5); *ReszList* 159 (2); *BielSjem* 38; *OrzJan* 32 (2); vkazały fię im rozdzielne ięzyki iakoby ognia [dispertilae linguae tanquam ignis] *WujNT Act* 2/3; POtymem ftyfzał iakoby głos rzefty wielkich ná niebie mowiących [audivi quasi vocem turbarum multarum] *WujNT Apoc* 19/1 (17); *PowodPr* 5 (2); *SkarKaz* 278a (2); *KlonFlis* A3v (2); *KlonWor* 28 (3).

Połączenia: »jakoby na kstał« (2): *FalZioł* V 107v; dwoye gończe drzewo álbo wlocznie wtikano w ziemię/ trzeciá ná przeki yakoby ná xtał fzubienice przywiązano *Mącz* 177a.

»jakoby na podobieństwo« (1): fubtelne barzo profzki: iakoby napodobieństwo onych ktore w flonecznych promienioch widamy. *FalZioł* V 11.

»nie inaczej jakoby« (1): gdy [...] niewiáftá przichodziła w moc mężowę nie ynaczej yakoby włafną dziewczką yego była *Mącz* 481c.

»prawie jakoby« (1): Niechay fpádnie z ftólu twego niebiełkiego/ mnie [...] práwie iakoby fzczenięciu twemu/ iáka odrobiná poćiechy twoiey *LatHar* 237.

»prosto jakoby« (1): Fig wyrafta w zadku profto iakoby figa czárny *FalZioł* V 108v.

»tak ... jakoby« (2): *FalZioł* V 118; gdy tak náuk iakoby po wlyftkim fwiecie wćiekájących ściгал [...] poiman był od zboiec *Leop* *B2.

»tym obyczajem, jakoby« (1): EPitimu^m [...] rofcie tym obyczaiem iakoby kania przędzá *FalZioł* I 50a.

Konstrukcje składniowe: nie inaczej jedno jakoby, nic inego... jedno jakoby (1 : 1): wfpomagaiąc niedofstateczne/ nieinacey iedno iakoby druga S. Hedwiga. *WróbŻółtGlab* A2v; *KromRozm III* N5.

W słownikach jako niepełne porównania (23): Bovatim, Ná fpofoł wołów/ yakoby wól *Mącz* 26c; Instar montis, Ná xtał góry/ álbo yakoby górá. *Mącz* 171b; Radiatus stellae modo, Promienifti yakoby gwiazdá. *Mącz* 345a (18); *Calep* 560a (4).

~ *Połączenie*: »tak ... jakoby« (1): Carinatus, Wydłubány/ á tak skrzywiony yakoby łódz/ Zálomiony/ zgięty. *Mącz* 38d. ~

β. Człon wprowadzany przez „jakoby” jest przymiotnikiem, imiesłowem lub zaimkiem (156) : *BierEz* H; panna czyftá dlá filnégo fmutku pod krzyżem padla/ iakoby vmarlá. *OpecŻyw* 151v (7); *ForCnR* A4v; Niedzwiadek ieft robak ziemny/ poftawę ma łagodną: iakby dziewczką *FalZioł* IV 15c (6); *Twarz*

ktora fie zawfze zda iakoby pijana, vkazuje mocnego *GlabGad* N2 (9); *MiechGlab* 55; *tanquam furdus noⁿ audiebam: et ficut mutus non aperiens os fuum*. Ale ia iakoby gluchy niechcialem flyfzec a iakoby niemy niechcialem odtworzic vft moich. *WróbZolt* 37/14; *RejPs* 16 (3); poczeli wołac iakoby fzaleni [*ceperunt vocibus insanire*] *HistAl* D5v (4); *KromRozm II* k2 (2); *KromRozm III* D6v; *GliczKsiqz* C3 (6); *LubPs* Q marg; chodza zwiesiwfzy twarz iakoby pomdleli/ Patrząc na fie zalofnie by pozdychac mieli. *RejWiz* 26; *Leop Tob* 5/5 (5); *BibRadz Is* 41/12 (3); *BielKron* 264 (2); Sa tez niktore dowcipy/ iakoby ograniczone/ a iako wprawiech mowia podobne [...] fkibie ziemie *KwiatKsiqz* K2v; *Mqcz* 459d (7); *SienLek* 19 (6); widzial Baranka iakoby zabitego/ bo nie byl prawie zabithy gdyz zafie byl ozywion. *RejAp* BBv (20); *GornDworz* V5v; zlekł fie barzo a iakoby martwy spadł z konia. *HistRzym* 127 (4); vczynil fie Pan [...] iakoby glodnym a lanknym *RejPos* 71 (5); *BialKat* 326; *GrzegSm* A3v; *KuczbKat* 380; Kazdemu kto nie dowierza/ Vbywa zawzdy przymierza/ Wfzytko iakoby nie iego/ Trwozy go fwiat trwozy niebo. *RejZwierc* 231v; *BielSpr* 43 (2); *MycPrz* I [C2]; aby maicy zony/ iako niemaiacymi byli: [...] A vzywaiacy swiatá tego/ iakoby niewzywaiacemi [*Et utentes mundo hoc, tanquam non abutentes*] *BudNT* 1.Cor 9/16; *CzechRozm* 77; dymy wftepuiace do glowy/ miefzaiá wfzytko/ a czloweka iakoby nie fwym a fobá niewladnym czynia [*hominemque alieni prorsus iuris faciunt*] *ModrzBaz* 52; ktore namiętnosci cina/ tych iakoby do fwych vczynkow przywiazane trzymaiá [*eos quasi suis operibus tenent alligatos*]. *ModrzBaz* 67 (6); *SkarZyw* 277 (2); *StryjKron* 380; *CzechEp* 159 (5); *BielSen* 9; Takzec y te ftroie Iakoby nie twoie *KochPieś* 22; *ZawJeft* 25; *Calep* 573a (2); ftroze przelafzeni fa/ y sfáli fie iakoby vmarli [*facti sunt velut mortui*] *WujNT* Matth 28/4 (2); *Tanquam nihilhabentes et omnia possidentes*, lachmy iakoby nic nie maicy a wfzytko trzymaiacy. *WysKaz* 9 (3); *SkarKaz* 159b (2); *CiekPotr* 64; *KlonFlis* H4; *KlonWor* 62.

W przeciwstawieniach: »jakoby ... a, jakoby ... a oto« (1 : 1): iakoby vmieraiac/ a oto zywiemy/ iako fkarani ale nie zamordowani [...] iakoby nic nie maiac/ a wfzytkie rzeczy dzierzac [*quasi morientes et ecce vivimus, ut castigati et non mortificati ... tanquam nihil habentes et omnia possidentes*] *Leop* 2.Cor 6/9-10.

»jakoby ... ano« (3): iakoby smutni/ ano zawzdy fie raduiacy/ iakoby vbodzy/ ano wiele ich vbogaciaicy [*quasi tristes semper autem gaudentes, sicut egentes multos autem locupletantes*] *Leop* 2.Cor 6/10 (3).

Polaczenia: »jednak jakoby« (1): *Obsurdescimus tamen nescio quomodo* [...] Nie wiem przecz fie yednak yakoby gluchemi ftawamy *Mqcz* 435b.

»prawie jak(o)by« (3): *FalZiol* IV 3c; *RejPosWstaw* [110²]v; iz tez zawzdy fkoro odpoczatku/ iuz prawie iakoby zabiány bywal [*Chrystus*] w onych ofiarach ktore wierni Bogu oddawali *CzechRozm* 24.

»prosto jakoby« (1): fiedzi [*zafrasowany czlowiek*] iako niepotrzebny pien [...] a profito iakoby ku fzalonemu podobien. *RejZwierc* 155v.

»jakoby ... tak, tak jakoby« (1 : 1): Iezus mily aby ie pociessyl/ iakoby nie zraniony tak fie vczynil. *OpecZyw* 156v; *Mqcz* 238c.

»wlasnie jakby« (1): ona gora wlasnie iakby deta *KlonWor* 21.

W slowniku i rejestrze (6): *quasi sepultos* [...] yakoby zagrzebione *Mqcz* 467a (5); *RejAp* Ee4v.

γ. Człon wprowadzany przez „jakoby” jest wyrażeniem przyimkowym; *quasi Mącz* (111) : Thu są na dolye wypyszane, yakoby snowu slozone, thy rzeczy *MetrKor* 37/1; *March*¹ *Wiet* A2 (6); Przydziełz támo iákoby w ray *BierEz* Q2v; *OpecŻyw* 102v; Gdy matka rodzacz omdleie/ á będzie iakoby w zachwyceniu. *FalZioł* V 32v (5); *BielŻyw* 22 (2); Vłyzy długie á lzyrokie [...] iakoby v ofła/ człowieká grubego, leniwe⁸⁰ znamionoią [!] *GlabGad* 08 (4); *MiechGlab* 24; *March*³ T7 (5); *RejPs* 63v; *RejJóz* D (2); *HistAl* Mv (2); *KromRozm I* K4; *MurzNT* 1 *marg* (2); Ewanyelia ktorá Apoštołowye [...] wlfyftkyemu śwyátu y wlfem wyekom yákoby przez ręce podáli *KromRozm II* c (3); *KromRozm III* A4v (2); *GliczKsiąż* Cv (2); *LubPs* ee; *KrowObr* 124v; iákoby ná wietrze zoftáwiwlfy [*quasi super ventum ponens*]/ okrutnieś mię roftraćił *Leop Iob* 30/22; *BibRadz 2.Mach* 5/9 (3); odpowiedział iákoby s fukiem mówiąc *BielKron* 68; tak go długo namawiali aż mufiał iákoby przeddzieki ná tho przyftać *BielKron* 304v (5); *Mącz* 31d (3); *SarnUzn* B2v (2); *SienLek* 172v; *LeovPrzep* a3v; *GórnDworz* P (2); *RejPos* 185v; *RejPosWiecz*³ 96v; *BielSat* C; Kuglarz powiedział zálie iákoby ná pośmiech/ każifz mi dáć grofz. *RejZwierc* 98v (3); *CzechRozm* 36v (3); Bo ponieważ [...] przyiaźń/ y nieprzyiaźń/ ábo między żywemi zácżęta/ ábo od ftárfzych iákoby przez ręce wzięta [*a maioribus quasi per manus acceptae*]/ wiele ludzi od prawdziwey drogi odwodzi *ModrzBaz* 75 (6); *Oczko* 17v; *SkarŻyw* 130; *CzechEp* 104 (3); *KlonŻal* C3 *marg*; *WisznTr* 14; Pożrzy y wrząd domowy [...] Wfzędzie groźby/ kłopoty/ iákoby ná woynie. *BielRozm* 7 (4); *OrzJan* 56; *WujNT* 104 (2); *SarnStat* 823 (4); Ták my z proftoty y po fwemu/ iákoby po kmiecku/ mówim do P. Bogá *SkarKaz* 454b; *CzahTr* A4; on bárzo wdzięcznie vftá do rozśmiania Iákoby włożywfyzy *GosłCast* 73 (2); *KlonWor* 34.

Przysłowia: *GlabGad* Mv; Ktorych mężow [*pobożnych*] przykładem/ iákoby po fznurze/ Mogłbyś tám być/ gdzie też fą y oni *HistHel* [A2].

pińmo S. yákoby z rękawá fypą *KromRozm II* a3v.

wolá [*zwierzęta*] plod wybáwić á fami wpásć/ á yákoby ná myśne yátki fie wydác. *GliczKsiąż* C8v.

Mogł bych thu dzifiefyfse przykłády/ yákoby ná ffnurek zebrác *GliczKsiąż* G3v.

Miefyce/ iákoby ná fchwał/ ná to vdziálane/ Iżby od wfzytkich były rzeczy té widziáne. *GórnTroas* 72.

Połączenia: »prawie (...) jakoby« (3): *FalZioł* I 121c; Prawie iákoby z regelftru wyliczałz grzechy moie. *BibRadz* I 278d *marg*; *SienLek* 194.

»tak jakoby, jakoby ... tak« (1 : 1): iefli tego [*diety*] nie vpátruie/ iedno ták iákoby/ ná fort żywie/ wierę fobie nie praw. *Oczko* 24v; *CzechEp* 221.

Konstrukcja składniowa: *nie inaczej jedno jakoby* (1): rzeczy pónne nikczemne [...] ktore fobie ludzie tákowá nádzieią nieináczye iedno iákoby we śnie zmyśláią [*tanquam per somnium confinxerunt*] *ModrzBaz* 7v.

δ. Człon wprowadzany przez „jakoby” jest formą czasownikową; *quasi Mącz* (39) : *OpecŻyw* 78v; wlfyfzawlfy to iakob iako by ocuciwfyzy fię ściężkyego fnu á wfzakoż niewierzył ym *HistJóz* Ev (2); Kto by nafienia iego požiwał ten na czas iakoby ofzaleie y pamięć ftraci *FalZioł* I 65c (2); *GlabGad* C3v (2); *HistAl* K6v; oczy zamrużywfyzy iako by fpál/ i fciężkkościá im odpowiedáł *MurzHist* P4; *MurzNT* 51; dał znác/ że człowyek profty á nyeuk/ yákoby nye był człowyekyem *GliczKsiąż* H3v (5); Vchwycił fie gáłęzi/ ledwe fie záwieśił/ [...] To zálie z nowu przeftách iákoby go fpárzył *RejWiz*

108v; *Leop* 1.Reg 30/16 (2); To mowi/ Iákoby fię násmiewáiác z fáłszywe⁸⁰ prorocctwá *BibRadz* I 201b *marg*; *Mącz* 456c; *GórnDworz* G6v (2); *KuczKat* 90 (2); gdziekolwiek weźrzyłz wżytko miło/ wżytko iákoby fię fmiáło *RejZwierc* 32v (3); *CzechRozm* 183v; to iest náuká/ ktora iákoby z niebá zftápiwłzy [*quae quasi de coelo delapsa*]/ przylnęlá do náłzego przyrodzenia *ModrzBaz* 71 (3); *SkarŻyw* 90; *BielSen* 10; *Phil* Q3; *WujNT* 493; nie mieć *certam sententiam legum*, iest iákoby *abfq^{ue} legibus* bydź *SarnStat* *7v; *GosłCast* 28.

Połączenia: »prosto jakoby« (1): Pfczoły záfię/ profto iákoby rozum ludzki miály/ w thákicy czći fwego krolá máiá/ iáko [...] ludzie. *GórnDworz* Gg.

»właśnie jakby« (1): Ia ná to pátrząc właśnie iákbym czytał *KlonFlis* C4.

ε. Człon wprowadzany przez „jakoby” jest przysłówkiem (5) : *RejZwierc* 70v; wierni Sthárego Tefthámentu/ nie myłlili oni nic o dálekicy [...] zapłáćie/ ále ták to rozumieli iákoby dżiś *GrzegŚm* 38; *CzechRozm* 140; *SkarŻyw* 566; W niewczásie iákim trudnym Rzeczypópolitey iákoby żimie potrwa *CiekPotr* 51.

B. Wskazuje na stosunek porównawczy i podobieństwo pod względem ilości i stopnia (75) :

a. Człon wprowadzany przez »jakoby” jest rzeczownikiem (54) : iest [srebro] rzecz miękká ktora iest łączna ku rozwiedzeniu na cieńkie blaźki iakoby pargamin *FalZioł* III 34d (8); *RejPs* 44v; ty gory były skáłifte iákoby ściány [*excissi ut paries*] *HistAl* K8; *GliczKsiąż* D5v; Popłował mię zewłfád/ y ginę/ á iákoby wytárgnionemu drzewu [*quasi evulsae arbori*]/ odiał nádzieię moię. *Leop Iob* 19/10 (6); A mowa ich wiada fię iákoby piekielny ogień [*ut gangrena pastum habebit*] *BibRadz* 2.Tim 2/17 (2); *BielKron* 452v (2); *KwiatKsiąż* F3; *Velites* [...] wielomowni/ yákoby przekupki. *Mącz* 478b (5); *SienLek* Y; *RejPosWiecz*² 92; *KuczKat* 195 (3); *HistHel* ktv; Rzymfka teź Rzeczypópolita/ ktora po czásiech Tárquiniufzowych brzydźiła fię władzą Krolewká iákoby iáką zarázá [*tanquam aliquam pestem*] *ModrzBaz* 25 (4); *MWilKHist* C4v; *ReszList* 178; *OrzJan* 8; *SarnStat* 862.

Połączenia: »jakoby na podobieństwo« (2): ktori plałtrzyk ma być podługowaty á cienki, iakoby napodobieńftwo knotu *FalZioł* V 107 (2).

»prawie jakoby« (1): ktora [rzecz prorok] práwie iákoby páłcem pokázował *CzechRozm* 135v.

»tak(o) (...) jakoby« (5): fwiatłofłtz tako wielká Iezu Kriřta ogarnęła/ iakoby niebo ogniowé blyfkaiácé *OpecŻyw* 36v; *WróbŻołt* 118/106; *LibLeg* 9/53; *GliczKsiąż* I6; *Mącz* 129a.

»tylko ... jakoby« (1): podobieńftwo twarzy w zrzadle ogládane [...] tilko fię okazuie iakoby mgła nieiaka barzo cienka *GlabGad* B7.

»właśnie jakoby« (1): fzkutá właśnie iákoby zołádek Poźrze folwárki/ gdy Pan żyie fzumno *KlonFlis* C4.

W słownikach porównania niepełne (3): *Mącz* 140c (2); *Mulseus* – Słotki iakobi miód. *Calep* 677b.

b. Człon wprowadzany przez „jakoby” jest przymiotnikiem, liczebnikiem lub zaimkiem (10) : *RejAp* 153v; [dawać urzędy] nie tym/ ktorzi iákoby ślepi/ ábo rąk niemáiący [*non qui tanquam caeci aut manibus carentes*]/ cudzem záwždy oczom wierzić/ y cudzemi rękómá wżytko czynić muřą. *ModrzBaz* 45; iednemu iákoby nic/ połtrádác trofzkę máiętnoći *GórnRozm* B4 (2); podnioł ieden ánioł mocny kámieñ iákoby młyńfki wielki [*lapidem quasi molarem magnum*]/ y wrzućił w morze *WujNT Apoc* 18/21.

Połączenia: »tak ... jakoby« (1): tego tak ma być iakoby czwarta część kwarty krakowłkiej *FalZioł* V 91.

»tak wiele jakoby« (1): na then chleb połypać, tak wiele iakoby poł włoskiego orzecha *FalZioł* V 90v.

Wyrażenie: »jakoby jeden człowiek« (3): I z fiedł fie wfyfthek lud Iíráhelfki do miáfthá/ iakoby ieden człowiek [*convenitque universus Israël ad civitatem quasi homo unus*] *Leop Iudic* 20/11 (2); *SkarKazSej* 673a.

c. Człon wprowadzany przez „jakoby” jest wyrażeniem przyimkowym (11): gdy każdą rzecz z oobna ftłuczefz iakoby na mańlo *FalZioł* V 75; *KuczKat* 250; *ModrzBaz* 106v; *SkarŻyw* 253 (2); gdy do nich iako przyiaciół [...] vciekł/ nie mnieyżą wczáłność/ iakoby v nieprzyiaciół głównych otrzymał *StryjKron* 692.

Połączenia: »prawie jakoby« (1): Azafz nie iáwnie [...] Prorocy wypifáli á práwie iakoby ná oko wymáłowáli fpořob męki iego? *RejPos* 66v.

»tak (jeno) ... jakoby« (2): *GliczKsiąż* E; tu ták ieno ná krótce iakoby w miiániu rzecz przypominam *SarnStat* 1263.

»właśnie jakoby« (1): Iako drzewo bez fznurá niekiedy vroście/ Właśnie iakoby pod fznur/ ozdobbnie y proście *KlonWor* 66.

Wyrażenie: »jakoby za jednego człowieka« (1): z iáchawłfy fie pořpołu iakoby zá iednego człowieka wfyfcty [*pariter congregati quasi vir unus*]/ od miáfthá Dan/ aż do Berfábee *Leop Iudic* 20/1.

C. Wskazuje na występowanie w charakterze kogoś lub czegoś (często fałszywe lub udane): jako; quasi, tanquam, ut *Mącz* (178): Gdy tak rozmáwiali/ pán Iezus przyłaczył fie k nim/ iakoby ktory iijnłfy pielgrzym *OpecŻyw* 167v (15); *OpecŻywSandR nlb* 4v; yał do nich [*braci*] frodze mowitz iakoby do cudzoziemcow *HistJóz* C2; kamień łamie á iakoby piafek z moczem pędzi precz *FalZioł* II 9c (3); on nic niedbał iakoby nazdrowíze lekarřtwo [*jad*] przyjmował *BielŻyw* 55 (2); *MiechGlab* *3v; Chwałą je, jakoby bogi *BierRozm* 17; *RejKup* r8; mocność walki iakoby gry [*quasi ludum*] łobie mniemaycie *HistAl* E4; *KromRozm I* Iv (5); *MurzNT* 56 (4); *KromRozm II* v2v; Kápláńfka rzecz yakoby pořzodkyem być myędzy ludźmi á bogyem *KromRozm III* K2v; *Diar* 36; *GliczKsiąż* C6 (2); *LubPs* H2v marg; *GroicPorz* d3; *KrowObr* 150v (5); W gniewie Pána wřfch zařtępow [...] będzie lud iakoby pokarm ogniowi [*erit populus quasi esca ignis*]. *Leop Is* 9/19 (11); *BibRadz 2.Mach* 8/35 (6); *BielKron* 134 (3); *KwiatKsiąż* A; *Mącz* 380b (4); áby Król náfz miłostíwy/ iakoby Dawid drugi powřtał przeciwko tym Goliatom *OrzQuin* N4v (2); *Prot* B2; iż fye tego ważę/ iakoby práwie pierwfzy z Polakow/ podác w pořpółřtwo/ ták rzecz w lékarřtwiech potrzebną *SienLek* 193 (2); *LeovPrzep* D3v; *RejAp* 62 (2); *GórnDworz* F3; *GrzepGeom* G2; *HistRzym* 21 v (2); iż cie iefczę proři do fiebye/ iakoby iákiego gořciá zacnego *RejPos* 240v (9); *Grzegřm* 35; *KuczKat* 220 (2); *RejZwierc* 19; *BielSpr* 28; *WujJud* 206v (2); *BudBib Eccli* 29/7; *BudNT Act* 23/15; on to iakoby iuż rzecz przed tym fłychaná przypominał *CzechRozm* 141v (4); Filozofowie w Rzeczypořpolitey [...] ná řtraży prawdy/ iakoby pořpolite⁸⁰ dobrá [*in custodia veritatis, tanquam salutis publicae*]/ zářádzeni řą. *ModrzBaz* 129 (5); *Oczko* 11v; *SkarŻyw* 112 (2); *StryjKron* 416 (2); *ZapKořcier* 1582/27; *CzechEp* 15 (8); *ReszList* 166 (2); *ReszPrz* Av; *WisznTr* 32; *ArtKanc* E3v (2); *ActReg* 137; *KochCz* B; *LatHar* 723; wedle Ewángeliey

moiey/ w ktorey cierpię vtrapienie iákoby złoczyńcá [quasi male operans] aż do więzienia *WujNT* 2.*Tim* 2/9 (9); iż niektórzy z rodzáiu ízlácheckiego/ iákoby vtrátnicy czći y fławy íwéy [*veluti prodigi honoris et famae ipsorum JanStat* 621] złodzieyństwo álbo łotroństwo popełniwízy [...] vciekáią *SarnStat* 701 (2); Potrzebá tego: ábyś ty teraz iákoby wíętfzy y zacnieyfyzy/ mnie iáko niższego y podleyszego ochrzcił. *SkarKaz* 515a (2); *KlonWor* 6 (4).

jakoby za (cum A) (12): *OpecŻyw* 30; yedność y miłość ípolną [...] tę dwoyę rzecz yákoby zá háfło álbo pyátno íwym krzełciyánom zołtáwił. *KromRozm I* O4; *MurzNT* 58v; *GroicPorz* n4v; *Leop* 1.*Reg* 30/25; *BibRadz Gen* 1/14; *BielKron* 38v; *RejPos* 25; profózác áby lud Ricerfki Rzymfki dáł im cokolwiek ziemie/ iákoby za zołd *StryjKron* 26; ábyś wálzá Kró: M. tego fercá był/ żebyś go [*Turka*] fobie iákoby zá przyiacielá vzywác wolał *OrzJan* 114 (2); *KlonWor* 64.

W przeciwstawieniu: »jakoby ... ano« (2): *Leop* 2.*Cor* 6/8; iákoby zwodnicy/ áno prawdziwi [*ut seductores et veraces*]: iáko nieznáiomí/ áno znáiomí *WujNT* 2.*Cor* 6/8.

Połączenia: »(nie) tak (...) jak(o)by, jakoby ... tak« (6 : 1): *GroicPorz* n4v; A gdy ie ták zwiázáne tu do nas przywiedli z wielkiem páthwieniem/ iákoby iákie niewolniki/ á owfzem by iákie zdrayce á łotry [*tanquam mancipia, potius autem tanquam proditores*] *Leop* 2.*Mach* 7/4 (2); *RejPos* 25; *RejPosRozpr c*; *RejPosWstaw* [110²]; *KlonWor* 64.

Konstrukcje składniowe: nie inaczej ... jedno jakoby (1): *Nunquam secus illam habui ac si esset nata, Nie ynaczym yą miał yedno yákoby włafną íwą corkę. Mącz* 151a.

nie tak właśnie jakoby ... ale (1): należy [imię boże *Iehowáh*] Iezułowí Chrístułowí [...] wízákże nie ták włafnie iákoby z náтуры/ ále względem dobrowolnego vmiłowánia y dárowánia Bożego *CzechRozm* 53.

2. Wprowadza wypowiedzenie (1978) :

A. Wypowiedzenie porównawcze (1304) : *March*¹ *Wiet* A2; iákby mię lámá zábiłá: Gdy mię ná zimę wypędził *BierEz* M3; *OpecŻyw* 11v (10); *OpecŻywPrzedm* C4; *PChła* [...] gdy vkáfí iákoby igłą zapchnął. *FalZioł* IV 16c; vczyń worek iákoby ług czedzić: z płotna gęftego, dwogíftego *FalZioł* V 76v (16); *BielŻyw* 73 (2); *GlabGad* B6v (4); *March*³ T7; *WróbŻołt* V8; Bo iákoby miał wezłócie Co da vbogíey firoćie *RejRozpr* C (3); *LibMal* 1545/94 (2); *RejJóz* G8v; *RejKup* cc4v; igry íthroiłz/ iákoby myłz [*ut mus*] w domu gdzie kotow łownych ábo lápek nie máłz *HistAl* C3v (3); *MurzHist* Dv (2); *BielKom* E8; bo dzyecyę vczyć/ yeft yákoby zápiłego człowyeká [...] trzeźwić. *GliczKsiąż* 15v (3); *LubPs* Q marg (2); Przyfyęż nic to nie íeft/ iákobyś Paćierz zmowił. *GroicPorz* z3v (4); *KrowObr* 115v (5); *RejWiz* 7v (9); ią milczę/ á czynię iákobym nie widziá [*ego tacens et quasi non videns*] *Leop* Is 57/11 (18); *OrzList* h4v; *UstPraw* A4v; *KochZuz* A3; *RejZwierz* 133v; Kthory ofiáruie wołu iákoby człowieká zábił [*ac si interficeret*] *BibRadz Is* 66/3 (20); Ktore [*Kalekuciany*] gdyfmy vyrzeli/ iákoby ná gęfty lás weyrzał *BielKron* 459v (10); *KwiatKsiąż* E (3); Infestis oculis aliquem aspicere, Weyźrzcé ná kogo yákoby go chćiał zieść. *Mącz* 169d (7); *SarnUzn* B5v (4); *SienLek* 24 (2); *RejAp* 192v (4); wízak/ po ták mále [*po 30 zł w warcaby*] grác/ iákoby wízy bił *GórnDworz* P4v (8); *GrzepGeom* Bv; *HistRzym* 132v (2); wízytko to iákobyś plewy fypał przed obliczność Páná íwego. *RejPos* 119v (26); *BiałKat* 48v (2); *BielSat* Ev; *GrzegŚm* 44; *HistLan* F4v; *KuczKat* 90 (3); A on chodzi iákoby go teraz zdun z gliny vlepíł *RejZwierc* 61v (13); Suwałką íe potykáią [*Tatarzy*] iákoby táncowál *BielSpr*

68 (3); *RejPosRozpr* b3v; *RejPosWstaw* [143²]v; *BudBib* 4.*Esdr* 16/42 (11); *Strum* N3 (3); *BudNT Petri* 4/12 (2); *CzechRozm* 93 (9); *KarnNap* E3v; Ktoby wieśniaká álbo chłopá zábił [...] iákoby też plá zábił [*perinde est ac si canem necasset*]. *ModrzBaz* 89 (5); *Oczko* A3 (2); *KochPs* 185; wnet koń iákoby go wrył/ tuż nád mieyfcem przepáści ítanął. *SkarŻyw* 508 (11); Pełno nas/ á iákoby nikogo nie było *KochTr* 8; *StryjKron* 72 (2); *CzechEp* 103 (8); Iáko by Słońce zázló kiedy niemálfz ciebie *KochFr* 72 (4); *KlonŻal* D3v (2); *ReszPrz* 73 (2); *ReszList* 170 (2); *WerGość* 227 (2); *WisznTr* 14; *BielSen* 9; *PudłFr* 71; *BielRozm* 33; *GórnRozm* Dv (2); *Calep* 1142b; gdy Pan zálogá wfpomaga/ tedy tám niepráwy iuż czeka iákoby pies parzy. *GostGosp* 162; *GrochKal* 8; twarz ku ziemi pochyłoną miáľá/ Zlégo iákoby nigdy nic nie vdziáľáľá. *GórnTroas* 73 (3); *GrabowSet* Q2 (2); *KochFrag* 38; *OrzJan* 88 (2); áby ci co żony máiaľ/ byli iákoby ich nie mieli: á ktorzy pláczá/ iákoby nie plákalí [*qui habent uxores tanquam non habentes sint, et qui flent tanquam non flentes*] *WujNT* 1.*Cor* 7/29 (17); *WysKaz* 47; *SarnStat* *7v (5); *PowodPr* 3; *SkarKaz* 2b (2); *GostCast* 18; *SkarKazSej* 658b (3); *KlonFlis* B; fzkáľuie: przyczynki náyduie: iákoby niewftydliwa żoná przy rozwodzie. *KlonWor* **3 (5); *ZbylPrzyg* A4v.

Przysłowia: *LibLeg* 11/57; *Ovem* lupo commisisti, Pewnemuż poruczył yákoby owcę wilkowi. *Mqcz* 200b.

Chłopytá [...] yęły mu fie przypátrowáć/ á yákoby wroble około fowy/ dziw dziw dziw dziwowáć. *GliczKsiąż* H7v.

gdy co będye mowił/ yákoby trzy po trzy báyal. *GliczKsiąż* K7.

iż kto wywijánki/ Vmie fwą rzecz ozdobić/ iákoby wił wianki. *RejZwierz* 133v.

Dicto citius, Pierwey niżli słowo wyrzekł/ yákoby pióro opalił/ bywa też mowiono. *Mqcz* 54d.

tho fye iemu iákoby ślepemu idáćemu w dróęę/ przygodzi *OrzQuin* Mv.

nie zgináiąc fie nigdziey/ iákoby kiy poľknął táńcuie? *GórnDworz* E7v.

RejZwierz 14v; to wfzytko fie mowi/ iákoby groch ná ściáńę miotał [*haec omnia canuntur surdis auribus*] *ModrzBaz* 81.

iákoby fie ná fłóńce z motyką miećáć/ chce przedsię rzeczy fwey [...] dowodzić. *CzechEp* 225.

idzie ná wefele/ chocia go nie profzá/ A iákoby ná psie raz/ choć go też przepoľzá *KlonWor* 33.

Połączenia: »nie inaczej (...) jakoby« (21): *FalZioł* V 67; *RejPs* 128 (5); *GliczKsiąż* Cv (2); *GroicPorz* kk3; *RejWiz* 25v; *OrzQuin* P; *SienLek* 110v; Ieśliże fie duľzá pochľubić maľz/ nie inaczej iákobyś też vkazał pyęknego więźniá w plugáwey wieży *RejPos* 228 (7); *RejZwierz* 161v; *NiemObr* 104.

»podobnie jakoby« (1): *lapidum coniectus ita fieret, ut veri tonitru similitudinem imitaretur* [...] Trzáskánie á puľzczánie z dziaľ/ podobnie yákoby grzmiało. *Mqcz* 56b.

»prawie (...) jak(o)by (...) (tak)« (8): *RejWiz* 179v; *RejPos* 200v (2); *HistLan* F3v; *CzechEp* 9 (2); *ReszHoz* 125; wfzyľtkim ludzióm ná świcie ľá tákiemi nieprzyaciaoľy/ iż práwie iákoby ie dyabel opętaľ/ kiedy człowieká wźrzá *OrzJan* 18.

»prosto (...) jakoby« (2): *MurzHist* Nv; kto czuie wáde do fiebie á záľumia iá w fobie/ proľto iákoby ľam fiebie okradaľ. *RejZwierz* 149.

»rownie (a. rowno) (... tak) (...) jakoby« (18): *BielŻyw* 43 (4); *RejWiz* 91v; Quasi tu idem non feceris, Równie ták yákobys ty łam tego nie czynił *Mqcz* 338d (2); *OrzQuin* C; kiedy co łzczęście rzući łákomemu/ Równie iákoby też tho dáło płu głódnemu. *HistLan* E4; *RejZwierz* 16v (8); *KochPs* 42.

»(nie, rownie) tak(-że) (...) jak(o)by, (prawie, włáśnie) jakoby ... tak(-że)« (70 : 17): *MetrKor* 46/118; *BielŻyw* 43 (2); *FalZioł* III 4c; *RejPs* 111v; *LibLeg* 11/56; *RejKup* bb4v; *KromRozm I* E2; *MurzHist* Q4v; yákoby ná łowę wrony wroble/ ták oni nań kraczą/ łkwierczą *GliczKsiąż* B2 (2); *LubPs* D4; *KrowObr* 228 (2); *RejWiz* 179v; on vkázował łie ták iákoby niełłył [dissimulabat se audire] *Leop 1.Reg* 10/27 (4); *RejZwierz* 107; *BibRadz Ez* 10/10 (5); *OrzRozm Qv*; *BielKron* 306v; Ita vita est hominum quasi cum ludas tesseris. Tak żiwot ludzki yełt yákoby kołtką rzućił. *Mqcz* 338c (5); *OrzQuin* C; *SarnUzn* D5; *GórnDworz* D8 (3); *GrzepGeom* Q4; *RejPos* 313v (3); *GrzegŚm* A3 (4); *RejZwierc* 87v (4); *BudBib Zach* 10/6 (5); *MycPrz* II C2; *BiałKaz* I3v; *CzechRozm* 127v (5); *KarnNap* C4; [żołnierze] w kráinie w ktorey pewnego miełzkánia niemáią/ ták żywą/ iákoby iutro precz [ita vivunt, tanquam altero die discessuri] *ModrzBaz* 126v (5); *KochPs* 42 (3); *SkarŻyw* 55 (6); *CzechEp* 161; *KochPhaen* 8; *ReszPrz* 69; *ReszList* 180; *ArtKanc* E10 (2); *Calep* 105b; *WujNT* 726; *SarnStat* 956; *PowodPr* 67; *SkarKaz* 638a.

»tym kstałtem jakoby« (1): Gdyż ten łtan Fáryzeułzow byli ná ten czás w zakonie łtárym/ tym kłtałtem iákoby v nas dziś zakonnicy *RejPos* 225.

»włáśnie jak(o)by« (4): *ReszPrz* 69; Wzrok ku ludzióm zdołło łerce męźnie łtalé. Włáśnie iákby pomiéłzał rózą woniáiącą/ Z fiołki *ZawJeft* 46; *OrzJan* 29; *CiekPotr* 9.

»zaprawdę jakby« (1): by miał kto Ieruzálem zápomnieć mieyfcá łwego/ Záprawdę iákby zápomniál łtrony boku práwego. *LubPs* dd6.

Konstrukcje składniowe: acz nie ... ale nie inaczej jakoby (1): łam z nimi oczywłłcie mowiąc: ácz nie oczywłłcie/ ále nie ináčzey iákoby oczywłłcie/ przez łługi wierne łwoie *RejPos* 239.

nie ... in(sz)ego ... jedno jakoby (2): *KrowObr* 46v; bo to nic inego będzie/ iedno iákobyłmy łię łámi nád łobą vzałili [Nostri enim ipsorum misereri videbimur] *ModrzBaz* 67v.

nie inaczej (...) jedno (a. jeno) jakoby, nie + vb inaczej ... jedno jakoby (18 : 1): *LibLeg* 11/32v (2); *Diar* 50 (2); *OrzQuin* P4v; *SienLek* 176; *GórnDworz* E8v; *RejPos* 3v (3); *BiałKat* 233v; nie vmie ináčzey mowić iedno iákoby mu rogáte kiyce z gęby pırchály *RejZwierc* 139v (2); *WujJudConf* 87v; roboty ná nie nieináčzey iedno iákoby ná woły ábo osły wkládáiąc [non secus quam bobus aut asinis] *ModrzBaz* 142 (2); *ActReg* 20; *SarnStat* 858 (2).

nie tak, jakoby ... ale (jako a. jakoby) (4): *GliczKsiąż* N2v; *RejPos* 213v; chce áby [...] wiernie mu łłuzyl: á łłuzyl/ nie ták iákoby łie iemu łámemu/ ábo ludzióm inłzym łpódobáło: ále iákoby mu BOg łam łłuzyc łobie rołkazał *CzechRozm* 173v.

Fraza: »jakoby ... nie był (a. była, było)« (3): kto nie ma żony/ iákoby ná łwiećie nie był. *WerKaz* 288; *PaprPan* Ff; *GrabowSet* A4.

Zwrot: »jakoby niechcąc = mimo woli (1): A weyrzy miłóściwie [...] ná nas [...] ktorzy łie z dáłeká [...] prze łrogą niedbáłość márnego ciála náłzego/ iákoby niechcąc cíłniemy zá tobą. *RejPos* 186.

Szereg: »jakoby ... a prawie« (1): tak mówią o táimnym duchá porwaniu/ iż pozwirchne ono wflugowanie iákoby zniŕczyć chcąc [...] / á prawie mu nic nie przywłafzczáć / zdádzą fie. *RejPosRozpr* b4.

W słownikach z opuszczeniem zdania głównego (11): *Tanquam si res tua agatur, iákoby fie twa włafna rzecz działá. Mącz* 440b (8); *Calep* [766]a.

~ *Połączenie*: »nie inaczej jakoby« (2): *Quasi uti mihi foret custos [...]* Nie ynáczey yákoby mi zá ftrózá był przidány. *Mącz* 338c (2). ~

a. *Pod względem stopnia i miary* (218) : *BierEz* F4 (3); A dlá te⁸⁰ gwáltowného ferwaniá / odnowily fie wffytki iego rany / iakby dopiro mu znouwu zadány byly. *OpecŻyw* 135 (3); *ForCnR* C3; *FalZioł* I 28b; *GlabGad* M (2); ktorego [księcia Henryka] Thatharzy [...] z vphu odwlekli iakoby z kufze mogli zaŕtrzelić *MiechGlab* 12 (2); *RejPs* 51v; *LibLeg* 11/57; *SeklKat* X2v; Iakobys też trzafke wrzucił Aniz namniey Wagy ruffił *RejKup* aa7v (2); *GliczKsiqz* G2v; *RejWiz* 99; Izali łobie lekce powazyćie fłowá vtrapionego? iákoby nic inego nie były iedno Wiátr [et in ventum eloquia desperati]? *BibRadz Iob* 6/26 (6); *OrzRozm* V2; Pothkał fie potym fnimi Vff Polki s takim grzmotem / iákoby fie wielka wiezá obáliłá *BielKron* 384 (2); *Mącz* 48a (4); *OrzQuin* H2 (2); *SienLek* 56; *RejAp* 84; *GórnDworz* O2v; iżby fie tám poŕtáwili wlfyfcy [...] przed fwiętym Máyeŕtatem iego / ípráwiwfy iákoby kto nalepiey mogli ná ten čás wierne ferce ŕwoie *RejPos* 349 (9); *RejZwierc* 267v; *BielSpr* 2v; *RejPosRozpr* c4v; *BudBib Lev* 17/4 (2); Zbuduyże Młyn wedle Wody / iákoby Rzeká byłá w tymże Stáwie / ábo iáki bédziefz rozumiał. *Strum* I2v (4); *StryjWjaz* A2; *CzechRozm* 162 (2); *PaprpPan* Hh2; *ModrzBaz* 120; twarz iego byłá wefoła / iákoby nic nie ćierpiał. *SkarŻyw* 127 (4); *StryjKron* A3v; *CzechEp* 153 (2); *KochJez* B4; *ReszList* 142 (2); tá moiá przeŕtrogá niech wždy wam nie wádzi: Bo nie moze być lepiey / iákobym życzyłá. *BielSen* 19; *GórnRozm* M4; *ActReg* 79; *Phil* M2; *GrabowSet* M3; A on odŕzedł od nich iákoby mogli záćifnáć kámieniem [avulvus est ab eis quantum iactus est lapidis] *WujNT Luc* 22/41 (3); *SarnStat* 783; *KmitaSpit* B3v; *SkarKaz* 5a (4); *KlonWor* 14.

Przysłowie: Os humerosque Deo similis [...] tak piękny by bogiem był / álbo yáko my mówienny [!]/ yákoby go mátká boza vrodziłá. *Mącz* 393d.

Połączenia: »nie inaczej jakoby« (4): *RejPos* 112; *ReszPrz* 56; takowy ma bydź karan nie ináczey / iákoby gléyt náfz królewki zgwałcił [quam si salvum conductum nostrum regium violaverit *JanStat* 513] *SarnStat* 243 [idem] 783.

»pewnie ... jakoby« (2): gdzyekolwiek to tak vczyniłz [...] pewnie wlfyfyfz od Páná ŕwoiego / iákobys też to ŕlyfzał we włafne wfy ŕwoie *RejPos* 351 (2).

»(tak ...) prawie jakoby« (4): *RejPs* 32 (2); *HistLan* A2; tak fie vczył wolnym / od wfytykiego zápalenia złey żádzey iákoby práwie płci męfkiey ná łobie nie noŕił *SkarŻyw* 211.

»prosto jakoby« (2): muŕi [przy szachach] bárzo wiele czáfu ftrawić / proŕto iákoby fie też w zacney iákiey náuce ćwiczył *GórnDworz* M5 (2).

»rownie jakoby« (1): toz wfythko nád nim bédzye iftotnie wypełniono / rownie iákoby thu káždego z nas Pan ŕam záftał w żywocie iego. *RejPos* 258v.

»nie) tak(o) (...) jak(o)by, tak iż jakoby, jakoby ... tak(że)« (91 : 2 :8): *OpecŻyw* 65; *OpecŻywPrzedm* C4v; *PatKaz* I 6; Kolkę [...] co iefł kłocie w żywocie [...] tak iż iakoby fwiderkiem ielita wierćieć miał

FalZioł V 4 (3); *SeklWyzn* c4; *SeklKat* F2 (2); *LubPs* S4v; ftrzedz [...] pomnożenia pożytkow/ y prąwá Mieyłkiego/ ták iákoby nalepiey ználi á mogli *GroicPorz* b4v; *KrowObr* 45v (2); *RejZwierz* A2v; *BibRadz* I 274 (3); *BielKron* 81 (2); *KwiatKsiąż* N3; *Velut continenti incendio omnia ardere visa*. Ták fie zdáło wżiítko gorzeć yákoby yeden ogień był. *Mącz* 447a (4); *GórnDworz* E6 (7); *RejPos* 105v (4); *GrzegŚm* 59; *RejZwierz* 22v (4); *Strum* G3 (5); *BiałKaz* H2 (2); *CzechRozm* 161v (3); ták ciężko [...] bywáią obráženi/ iákoby śmiertelną ránę podięli [*adeo ... offenduntur, ut si mortiferum vulnus acciperent*] *ModrzBaz* 60v (2); *KochOdpr* D; panna iákoby fie włázni rołkołzney myłá/ ták iey [*w ogniu*] nic niedoległo. *SkarŻyw* 152 (18); *CzechEp* 7 (2); *ReszPrz* 28; *ReszList* 164; *KochWr* 40; *ActReg* 101; *OrzJan* 7 (2); *WujNT Gal* 3/1 (3); iefli przed miáftem [...] miełzka/ niech płáci przerzeczoné Porádlné/ ták iákoby we wśi śiedział [*solvet ... ac si in villa resideret JanStatPrzyw* 16]. *SarnStat* 351 [*idem*] 893 (13); *PowodPr* 72; *SkarKaz* 2a (4); *VotSzl* B2v.

»tak wiele (...) jakoby, tak daleko jakoby, tak właśnie ... jakoby« (4 : 1 : 1): A Odśfedłfy od nich tak daleko iakoby kamieniem mógł zarzucitz [...] modlil fie tako rzekątz. *OpecŻyw* 99; *GórnDworz* Hh5; Nie máłzci Grámmátyki we Włóskiem [...] á wżdy fie go Polak thák włáfnie náuczyc ĩnádnie może/ iákoby fie tám y vrodzić miał. *RejZwierz* 13v; *WujNT* 139 (2); *Zeznánié* z Grodu z innego Powiátu ná pílmie ták wiele wazy, iákoby Wozny oblicznie zeznáł. *SarnStat* 575.

Konstrukcje składniowe: nie inaczej (...) jedno jakoby (8): *SeklWyzn* C; ia zgołá kęs naymnieyfyzy nie widzę/ nie ináčzey iedno iákobych też oczu/ w głowie niemiał. *GórnDworz* T3; *RejPos* 112 (5); *SarnStat* 587.

niemniej ... (jedno) jakoby (3): *LibLeg* 8/26v; *Mea tamen in te omnia officia constabunt non secus ac si te vidissem*, Nie mniefy k woley będę yáko bych fie s tobą widział *Mącz* 418a; niemniey to mocy ná wieczne czáfy wnich będzie miáło/ iedno iákobyś młodą rołzczkę [...] iádem nápoił [*non minus ... valebit, quam si surculum veneno inficias*] *ModrzBaz* 10.

W tytule rozdziału i rejestrze (2): Zá połstanowieniem Wypráwy/ iákoby fie Rzeczpołpolita pokrzepiłá. *GrabPospR* Kv; *SkarKaz* Oooo2b.

b. Podające rzekome, nieprawdziwe uzasadnienie treści zdania głównego (257) : A iákoby nic niewiedział/ Sługi przed domem zopytał *BierEz* C4v (2); *OpecŻyw* 48v (4); Częłtokrocz iá w potkaniu^m cie pozdrowiał: a ti przemijáłes iakoby niebáczątz. *ForCnR* C2v; *GlabGad* M3v (2); *BierRozm* 11; *SeklWyzn* c4v; *LibLeg* 11/136v; *SeklKat* A4v (6); Pytaż iako by mie nieznał Wczoras też fe mną rołmawiał. *RejKup* c7; *MurzNT* 14v (2); *GliczKsiąż* O3; w pychę fie podnieśli/ y Papieźmi zwác rołkazáli/ iákoby oycowie wżyftkich oycow byli. *KrowObr* 7 (16); *Leop Luc* 23/14 (3); weszli w dom iego iákoby kupowác zboża [*ingressi sunt ... accipientium frumenta*] *BibRadz* 2.Reg 4/6 (7); *BielKron* 81 (6); Vćiekał [*Krystus*] też przed Herodem iákoby był słábfzy niżeli on. *GrzegRóżn* K2v (8); *Obtundis tametsi intelligo*, Bredżifz áczkolwiek rozumiem/ álbo yákobych nierozumiał *Mącz* 439b (3); *OrzQuin* Ev (2); *RejAp* 54v (3); gánia czáfy dziefiefze/ iákoby złe być miály/ niebacząc nic/ iż odmiáná tá ĩnich pochodzi/ á nie s czáfu. *GórnDworz* H6v (9); *HistRzym* 25v (3); *RejPos* 210 (3); *GrzegŚm* 28 (2); *HistLan* A4v (4); *RejZwierz* [78²]v (3); *BielSpr* 61; *WujJud* A6v (10); *WujJudConf* 54v (3); *RejPosRozpr* [c4]v; *RejPosWstaw* [21³] (2); *BudBib* 4.Reg 1/16 (2); *Strum* E4v; *BudNT Act* 3/12; *CzechRozm* 3v (17); mnimáią żeby dla tego mieli być mniefy karáni [...] że łá ślácheckiego

łtanu. Iákoby to iych śláchectwo vrosło z łwowoleńftwá grzełzenia [*Quasi vero sua nobilitas concreta esset ex peccandi licentia*] *ModrzBaz* 73 (14); *KochOdpr* A4; *Oczko* 6 (2); *SkarŻyw* 57 (7); *MWilkHist* C4v; *StryjKron* 105; wierzze zmárłemu Hozyułzowi piłzã/ onego vmárłego iákoby Bogiem miał być wzywáiã *CzechEp* 81 (13); *NiemObr* 49 (5); *KochEpit* A2v; *ReszPrz* 96; *PudłFr* 53; *ArtKanc* E4 (3); *ZawJeft* 18; *ActReg* 156 (2); *Phil* E2; *GórnTroas* 21; *OrzJan* 10 (3); *WujNT Act* 3/12 (21); *SarnStat* 293 (4); [*Jezus*] chrzći fię/ iákoby od vczynionego grzechu oczysćienia potrzebował/ ten ktory ieft przenaczyłtłszy *SkarKaz* 514b (10); *CiekPotr* 72; *GosłCast* 37 (2); *SkarKazSej* 671b (4); *KlonWor* 21.

Przysłowie: A wždy tákowã niedbãłóść [o rzeczy wieczne] widamy y w tych łzedziwych leciech ludzkich/iákoby im iáko ono łthára przypowieść y koł nie pogorzał. *RejZwierc* 132 (2).

Połączenia: »prawie jakoby« (2): *ModrzBaz* 141; Iáko Báránek przed łãdem łtał, nic nie odpowiadał/ prãwie iákoby mowy nie miał *ArtKanc* D17.

»prosto jakoby« (2): *GórnDworz* E8; to iem bárzo ná rękę [...] profito iákoby tá *Constitutia* onym kwoli była vczyniona/ bo kogo chcã zmyć nią mogã *GórnRozm* G3.

»tak (...) jakoby, jakoby ... tak(o)« = *tanquam ... sic Vulg* (13 : 3); *WróbŻółt* R2v (4); Iako byłcze mie nieznałi Takofćzie łyę zatrołkali *RejKup* ee6; Proinde expiscare quasi non nosset, Ták łie pytałz yákobyś nie wiedział *Mącz* 325a [*idem*] 168c; *OrzQuin* N3v; *RejPos* 4v; *CzechRozm* 231v; *SkarŻyw* 89 (2); *CzechEp* 425; *Phil* 12; *WujNT* 1.Cor 4/18; *SkarKaz* 245a.

»właśnie jakoby« (1): dla czegół łie wždy Pretwicã domagał? włãłnie iákoby ten był przyczynã/ że między wãłzã kró: M. á Turkiem dóyć pokóy nie może. *OrzJan* 87.

Konstrukcja składniowa: *nie inaczej jedno jakoby* (1): gdy w iednem domu/ iedni łię vbieráiã po Niemiecku/ drudzy po Włofku/ drudzy po Turecku: nieinãczey/ iedno iákoby łię ná roznych/ á od łiebie bárzo dáłekich częściách łwiátã porodziłi [*non secus quam si in diversissimis partibus mundi nati essent*] *ModrzBaz* 51.

c. *Wyjaśniające treść wcześniejszego tekstu* (269) : mowi: My tákatego zwyczãyu nye mamy/ áni kołćyoł Boży. Yákoby zãgroził/ Yellí łyę kto z kołćyołem Bożym zgãdzãć [...] nye chce/ nyechay włpomni co pan Kryłtus powyedźyãł *KromRozm* I Ov; *RejPos* 234v.

Połączenia: »tak ... jakoby rzekł, jakoby tak« (2 : 1): *KrowObr* 19; G. znaczy iákoby ták nápiřano/ Grecłkie księgi tak máią. *BudNT przedm* a6v; A to ták ieft iákobyś teź rzekł/ że/ *Boga nie mářz.* *WysKaz* 20.

»to jest, jakoby (po prostu, rzekł)« (7): *FalZioł* I 64c (3); Oto chwyta wody rzeczne (*marg*) To ieft/ iákoby miał włzytkę rzekę wypić. (–) *BibRadz* *Iob* 40/18; *CzechRozm* 237; *CzechEp* 109 (2).

Konstrukcje składniowe: *nic inszego (a. innego) ... jedno jakoby, co(ż) ... (inszego) jedno jakoby* (3 : 3): *KrowObr* 209 (4); MÓwić to [...] nic innego nie ieft/ iedno iákoby rzekł/ iź z Piotrem S. porzãdek vmãrł/ y iedność kołćiołã Bożego. *SkarJedn* 79 (2).

Frazy: »jakoby mowił (a. chciał mowić), jakoby mowiãć« (5 : 3): *W tekłcie poprzedzãjącym występujã formy czasowników : mowić, powiedãć, rzec itp.* (5): *RejPos* 149v; *CzechRozm* 131v; *SkarŻyw* 103; *WujNT* 773; Y rzekł do niego: Ia mam być od łiebie ochrzczony [...] Iákoby mowił/ co czyniřz Synu Boży? *SkarKaz* 515a.

~ *W tekście poprzedzającym brak czasowników oznaczających mówienie* (3): *BibRadz* I 346; *CzechRozm* 29v; Gdy Iádam Oćiec náłz P. Bogá nie pośluchał ciáło ie⁸⁰ y niewolnik ie⁸⁰ hárdé mu być poczęło [...] Iákoby mowili: próżno fię nam poślufzeńftwá vpominalz/ gdyś ie łam Panu łwemu złamał. *SkarJedn* 363. ~

»jakoby rzekł (*a. chciał, a. miał, a. raczył rzec*), jakoby rzekąc, jakoby rzeczono było« (231 : 1 : 1):

~ *W tekście poprzedzającym występują formy czasowników: rzec, mówić, powieść itp.* (138): rzekł [*Piotr*] ku milému iezufowi: Panie ty mnie vmywáłł nogi/ iakoby rzekł/ ty bog ij pán [...] íklaniáłs fię przedemną*OpecŻyw* 91v (22); *BielŻyw* 14; *WróbŻółt* aa3v (9); *KromRozm II* g (2); *KromRozm III* K4v; *GliczKsiqż* B3v(6); mowi dla Abráhámá y Dawidá flugi mego/ iákoby rzekł/ dla oney vmowy y przyłięgi moiey/ kthoram z Abráhámem y z Dawidem vtzynił. *KrowObr* 216 (4); *RejFig* Ee4; *BibRadz* I 371b *marg* (7); *BielKron* 71v (10); *SarnUzn* C; *SienLek* 95; *LeovPrzep* F4; Ian s. [...] / wołał: Stroycie pokutę [...] Iákoby thák rzekł: Pokładálicie nádzieię fwą włzytkę w zakonie *RejPos* 12 (17); *RejPos Wiecz*² 93; *BiałKat* a4 (5); *RejZwierc* 56v (2); *RejPosWstaw* [21³]v (2); *BudBib* I 184d *marg* (5); *BiałKaz* F3; *BudNT* Ff8v; *CzechRozm* 131v (5); *KarnNap* B2v; *SkarJedn* 146 (3); [*Bóg*] ípytác go raczył: Kaimie á gdzie ieft brát twoy? iáko by rzekł: o iákoś go írogo zábil/ vpámieytay fię *SkarŻyw* 263; Tyś ieft/ powiáda/ Chriłtus Syn Bogá żywego. Iákoby rzekł: Bog ieden z Oycem iefteś *SkarŻyw* 597 (10); *CzechEp* 182 (3); *NiemObr* 162; *KochFr* 51; *WerGość* 255; *LatHar* 318 (2); *WujNT* 51 (4); *WysKaz* 28; *SiebRozmyśl* Gv (2); *PowodPr* 61; *SkarKaz* 488b (2); *SkarKazSej* 671b.

W tekście poprzedzającym brak czasowników oznaczających mówienie (95): *OpecŻyw* 108v; OWies ziarna je⁸⁰ maia moc rzadkoć czinić/ iakoby miał rzec iż rołpułzcza tak iż będzie rzadko *FalZioł* III 24c; *WróbŻółt* R3 (17); *KromRozm II* p2v; Páweł tákowe z kołcyoła wyrzuca/ ták piłłac [...] Yákoby rzekł Tákowy z námi y z kołcyołem bożym íkládu nye ma. *KromRozm III* F4 (4); *KrowObr* 50v (2); *RejWiz* 167; ziemiá fię o mnie záwárlá zaworámi łwemi áż ná wieki (*marg*) Iákoby rzekł/ zda mi fię iż żadną miárá z tąd vydż nie mogę. (–) *BibRadz Ion* 2/7 (31); *OrzRozm* S4; *BielKron* 48v (5); Recte sane, Za czyłta rzeć [!]/ yákoby rzekł/ diabłu fię godży. *Mqcz* 367b (6); *OrzQuin* Qv; *RejAp* 143v; *RejPosWiecz*³ 96v; *BiałKat* 313v; *BudBib* I 279b *marg* (3); *BudNT* Kk3 (2); *CzechRozm* 237; *CzechEp* 85 (2); *NiemObr* 163; *GostGospGroch kt*; kiedy [...] piiá/ á trzeći téż do nich wltánie/ iákoby rzekł/ piyćie téż do mnie. *KochAp* 8; *WujNT* 374 (5); *WysKaz* 20; *JanNKar* H4; *CiekPotr* 71. ~

α. *W tłumaczeniach obcych wyrazów i zwrotów na język polski* (15) :

Fraza: »jakoby (tak) rzekł, jakoby rzekł po naszymu (*a. po polsku*)« = *quod dicitur PolAnt* (12 : 3): [*nazwa litery hebrajskiej*] Schin. Rozumie fię iákoby rzekł ná ránę. *RejPs* 187 (2); *MurzNT Ioann* 20/16; dzyefyęcioro przykazánye Boże/ y ine tákowe/ ktore zowjemy łácińłkim yężykyem moralia praecepta/ yákoby rzekł/ obyczáyne przykazányá. *KromRozm II* k2v; *KromRozm III* A2v (2); *BibRadz* I 120c *marg*; *OrzRozm* M3; *BielKron* 78v (2); *Mqcz* 323a; *OrzQuin* H3v; *BiałKat* 166; *BudNT przedm* b7v; Káplány.) Po Graecku πρεσβυτέρουσ (iákoby rzekł łtárlze) *WujNT* 456.

β. *W etymologiach ludowych* (4) :

Fraza: »jakoby rzekł« (4): Słowo Hiwreyłkie Elilim cudnie fię formuie/ iákoby rzekł Al-elohim/ álbo Al-elim/ To ieft nie Bogowie/ álbo nie mocni. *BudBib* I 314a *marg*; tám [*nad Pruskim morzem*]

Miałto fundowáli/ ktore Romnoue álbo Romowe iákoby rzekł Roma noua, Rzym nowy od Rzymu názwáli *StryjKron* 41 (3).

d. *Lužno nawiązujące do treści poprzedniego zdania (45)* : *RejKup* Kv; Vczony [...] gdi on nye rękoma álbo nogomá robi ále głową/ nye ítráci. Yákoby yeden Biás Filozoph [...] choć inífy przed nyeprziyacyelmi vcyekáyac máyetności wynosili/ on przedíe nic nyeruśłał *GliczKsiąż* H4 (9); *KrowObr* 22v; *KwiatKsiąż* G3; *SienLek* 13; *GórnDworz* F7; *RejPos* 23 (2); *BudBib* Ez 10/10; *CzechRozm* 256 (2); bez rozumu y bez wśtydu wśzelkiego [*heretycy*] ćwierdzić to śmieią/ czego im wśzytkiego świátá świadectwo nie dopuści. Iákoby mowili/ iż łłońcá ná świećie niemáíz. *SkarJedn* 95; *Oczko* 27; *SkarŻyw* 251; *StryjKron* 432 (2); *CzechEp* 22 (3); *ReszList* 177.

Przysłowie: A což gdy Pan Bog raczył zácnić myśli [...] tych ktorymby to należało. Iz gdy o tym kiedy mowić poczńą/ tedy práwie nápoły s pośmiechem/ á iákoby o żeláznym wilku báiał. *RejZwierc* 186.

Połączenia: »prawie jakoby, jakoby prawie« (5 : 1): Pátrzáyże tu omylnego łercá náłzego/ gdy pływamy w rołkołzách świátá tego/ nicz o thego Páná nie dbamy/ nic nam do niego/ á práwie iákobychny zápomnieli fwiętego Boftwá iego. *RejPos* 244 (4); *RejZwierc* 38; *RejPosWstaw* [41³]v.

»rownie jakoby« (1): łámi ná wźem zgwałćili wołá á rołkazanie Páńłkye [...] á przedíe fie mocno obyetnic fwoich vpominác chcieli. Rownie iákoby zły śługá kthory ni w czym nie pilen powinności fwoiey/ á przedíe fie mocno będye vpominał iurgieltow fwoich. *RejPos* 251v.

»jakoby snadź« (1): Zbiory wielkie ze wźech łtron piefzych/ iezdnych/ łtali/ Iedni drugich iákoby łnadź nigdy nie ználi. *BielSen* 9.

»tak jakoby« (1): Duch s. łpráwował myśli ich/ á pilnie śłucháli á bádáli fie o zbáwieniu fwoim. Ták iákoby tho y dziś káždemu wiernemu przyłtało łzukác [...] gdzie íeft práwy kołcioł *RejPos* 23.

»właśnie jakoby« (1): píłmo święte teráznieyfzy kácerze z głowy fwoiey chcą rozumieć [...] álbo więc od inłzego rzemiołfá Miłtrzow/ chcą fie go vczýc wykłádác: włáśnie iákoby fie chciał vczýc orác od Málárzá *ReszPrz* 101.

**** Bez wystarczającego kontekstu (7)** : Velut, veluti adverbia similitudinis, Iákoby/ równie ták/ yáko. *Mącz* 479b (7).

B. Wyowiedzenie nieporównawcze (674) :

a. *Dopełnieniowe pytajne; quomodo Mącz (421)* : radbym wiedział Iákobych to vczýnić miał *BierEz* A2; Ieden drugiego przywitał/ Pytáiąc iákoby się miał. *BierEz* R3v (25); *OpecŻyw* 83 (13); *ForCnR* Ev; *FalZioł* IV 56b (2); *BielŻyw* 8 (6); *GlabGad* P8; *WróbŻołt* 61/5; *RejPs* 90 (4); *LibLeg* 11/21 (3); Pani fie twa o tym pyta Czocz by k woli czynić miała A iakoć by pomagála *RejJóz* E3v (5); *SeklKat* V4v; *RejKup* h5 (11); Antipater myślił iákoby przez iad mogł zágładzić [*qualiter ... posset occidere*] Alexandrá. *HistAl* M8v (4); *KromRozm I* G3v; *MurzHist* Cv; *MurzNT Ioann* 9/15; *LibMal* 1553/177 (2); *Diar* 29 (4); *DiarDop* 111 (3); *BielKom* A2v; *GliczKsiąż* N5v (17); Iákby mię z gruntu wywroćić o tym wśzytko [*źli narodowie*] myślili. *LubPs* T5v; *KrowObr* 3 (3); *RejWiz* 10 (5); *Leop Tob* 5/2 (5); *RejFig* B2v; *RejZwierc* 61v (2); *BibRadz I* 138c marg (12); *OrzRozm* Dv (7); *BielKron* 23v (24); *Mącz* 333c (2); *SarnUzn* H5; *SienLek* 14v (3); nie rozumiem/ iákoby kto vczýc tego mogł/ co [...] raz thák/ drugi raz ináczej przypada. *GórnDworz* Cc5v (18); *GrzepGeom* Fv (5); Widząc [...] że

go tak nie mogli zabić/ rządzili między sobą iakoby go ielzcie zabić mogli *HistRzym* 58v (10); *RejPos* 299 (27); *KwiatOpis* A2; *HistLan* B3 (3); *KuczbKat* 205; *RejZwierc* 4v (10); *BielSpr* 2v (2); *KochMon* 19; *WujJudConf* 242; aby nauczył wybawione/ iakoby za to dziękować mieli [...] y ktoreby było ich powinowactwo przeciwko Panu Bogu *RejPosWstaw* 21v (5); *BudBib* 1.Reg 19/2 (2); *MycPrz* I B (3); *Strum* H4v (3); *BudNT Luc* 22/2; *CzechRozm* 13 (25); *PaprPan* Hh4; *KarnNap* ktv (2); nie będziec fię zdala potrzebna rzecz vczyć mu fię tego/ iakoby mogł przyść ku miernemu życiu [*quibus rebus instruat se ad vitae moderatum ... habitum*] *ModrzBaz* 15 (13); *SkarJedn* 149; *KochPs* 16 (4); *SkarŻyw* 35 (13); *StryjKron* 122 (4); *CzechEp* 145 (9); *NiemObr* 15; *KochWz* 139; *WerGośc* 250; *WisznTr* 32; *ArtKanc* M17v (2); *BielRozm* 18; *GórnRozm* B3v (3); *KochWr* 41; *ActReg* 53 (6); *GostGospSieb* + 4 (2); *Phil* I; *KochAp* 11; *OrzJan* 54 (5); *LatHar* 190 (5); Arcykąplani y Doktorowie/ szukali iakoby go zatracili [*quaerebant quomodo eum perderent*]. *WujNT Mar* 11/18; kładźcie to do ferc walfzych nie obmyślać iakobyście mieli odpowiedać [*non praemeditari quemadmodum respondeatis*]. *WujNT Luc* 21/14 (20); *WysKaz* 48; *SarnStat* 313 (5); *GrabPospR* Lv; *PowodPr* 70; *CzahTr* D3 (5); *PaxLiz* D2v; *SkarKazSej* 662a; *KlonWor* **3v.

Połączenia: »jakoby jedno telko, jedno jakoby« (1 : 1): o tym samym tylko myśli, jakoby jedno telko sam swą autoritatem umocnił *DiarDop* 107; *GórnDworz* Y6.

»jakoby ... tak, tak ... jakoby« (1 : 1): *OrzRozm* B2v; Iakoby im odpor dąć tak ná to ci zaią [! *lege*: czyhają?]. *CzahTr* D4y.

Zestawienie: »jakoby wiele« = *ileby* (2): pytał go Fárao / Iakoby wiele lat iuz miał [*Quot dies annorum vitae tuae*] *BibRadz Gen* 47/8; *ActReg* 138.

b. Okolicznikowe (123) :

α. Sposobu (88) : *OpecŻyw* 11v; *MetrKor* 46/175v; *BielŻyw* 66 (2); *BierRozm* 6; *LibLeg* 11/71 (2); *RejPs* 67; *RejKup* o5v; to wfzytško naporząd i iakoby inać potrzeba żadała/ długoby na ten czas przytaczać *MurzNT* 103v (2); *KromRozm II* 13; *KromRozm III* Pv; *Diar* 44; *GliczKsiąż* E3v; *Apollonius*/ poiawłfy z sobą trzy tyfiące iezdnych/ y piefzych barzo wiele/ ciągnął iakoby miał iść ku Azothowi [*Azotum tanquam iter faciens*] *Leop* 1.Mach 10/78 (3); *UstPraw* B2; *RejFig* B; *BibRadz I* 6c marg (4); *OrzRozm* L3v; *BielKron* 135 (3); *Mącz* 479a; *OrzQuin* S4; *SienLek* 187; *GórnDworz* O4v (2); *HistRzym* 77; *RejPos* 149v; *RejZwierc* 56v (3); *BudBib Esth* 15/6; *BudNT przedm* c5; *CzechRozm* 200v (10); *ModrzBaz* 46 (2); *SkarŻyw* 583 (2); iż fłowá Boże^{go} [...] wiernie nie mowi/ iakoby był powinien *CzechEp* 107 (4); *OrzJan* 88; Duch dopomaga krewkości náfzey. ábowiem tego o cobyfmy prość mieli/ iakoby potrzebá niewiemy [*quid oremus sicut oportet, nescimus*] *WujNT Rom* 8/26 (2); *SarnStat* 1170.

Połączenia: »(nie) tak(o) (...) jakoby, jakoby ... także« (22 : 1): *BierEz* N4v; *MetrKor* 40/826; Tak fie zachoway rodziczom iakoby finy fwe sobie mieć żadał. *BielŻyw* 42 (2); *LibLeg* 7/34v; *KromRozm I* A2; I iakobyście chcieli aby wám ludzie czynili/ i wy im także czyńcie [*Et prout vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis similiter*] *MurzNT Luc* 6/31; *Diar* 54; *GliczKsiąż* I8v; *LubPs* I marg; *Leop* 1.Reg 20/20; *UstPraw* D3; *BibRadz Luc* 24/28; *RejPos* 165 (2); *GrzegŚm* 59; *BudBib* b2v; álbo fię niegodzą ná vrzędy Rzeczyfpolitey/ álbo fię nieták przeciwko niey záchowuią iakoby powinni [*non ita merentur de illa ut deberent*] *ModrzBaz* 19 (2); *Oczko* 15v (2); *CzechEp* 123; *ZbylPrzyg* A2v.

»jakoby tylko« (1): ielibym to czynił z nienawiści [...] iakoby tylko myśląc wet zá wet oddać *CzechEp* 8.

»tym obyczajem jakoby« (1): takowy [obwiniony] się odwieść ma tym obyczajem iakoby złodzyeństwá dowodzić miał *UstPraw* 14.

»w rzeczy jakoby« (1): ięli/ wrzeczy iakoby przedię gráiąc/ wielkim głósem mówić s sobą *GórnDworz* T2.

Konstrukcja składniowa: tak ... nie jakoby ... ale jako (1): mówi tak o nim/ nie iakoby o łynie mówić miał/ ále iako o łámych Bogu oycu. *CzechEp* 190.

β. *Stopnia i miary* (17) : *BielŻyw* 20; gdy się im nie czo łni tedy się lękaia, iakoby to było na iawie *GlabGad* L5v; pádli [gryfowie] ná iedno pole dáleko od zaftępow/ iakoby mógł vbieżec przez piętnálcie dni [*longe ab exercitu suo itinere quindecim dierum*] *HistAl* M5; *GliczKsiqż* Dv (3); *Mqcz* 448d; zá káždá rázá ma być trunek iakobyfye wlać mogło w iaiową łkorupę. *SienLek* 141; *ModrzBaz* 103v.

Połączenia: »tak (...) jakoby« (5): *MetrKor* 38/287 (3); *WróbŻółt* 88/10; léy to koniowi tak ciepło w gárdło/ iakoby mógł s cierpieć. *SienLek* 167v.

»(nie) tak wiele (...) jakoby« (3): pedem ubi ponat non habet [...] nie ma tak wiele yakoby łtopá záftąpił *Mqcz* 344a (2); Czemu [...] niemiałby kázác w dom łwoy tak wiele winá ábo piwá z kárczmy przynieść/ iakoby iemu y czeládzi iego było dofyć [*tantum vini ... adferri, quantum sibi et familiae satis sit*]? *ModrzBaz* 36v.

γ. *Czasu* (14) :

a) *Współczesne* (7) : *OpecŻyw* 40; *BielKron* 80; iakobym z wámi Wárcaby grał/ obiecałem wam był powiedziéc o Esiéch/ o Dryiách *OrzQuin* M; *CzechRozm* 144; *ActReg* 133.

Połączenia: »jakoby skoro ... toć« (1): Iakoby łkoro obaczył yże iuz na niekthorim miełtczu miękko/ toć iuz gnije *FalZioł* V 71.

»tak długo jakoby« (1): przywarz onego [octu] tak długo iako by trzy pacierze łpiał *FalZioł* III 14b.

b) *Uprzednie* (6) : *CzechRozm* 140; prosił pilnie Bonifacyufzá/ áby Potym/ iakoby Młzá v grobu męczeńniká odpráwił/ w dom się iego ná dánie błogóśławieńtwa łkłonił *SkarŻyw* 497 (3); *PowodPr* 73.

Połączenie: »natychmiast jakoby ... rychło« (1): [Aleksander] przykazał wffom łwym áby się gotowáli ku walce/ á nátychmiałt iakoby go rychło widzieli [*et mox ut ipsum viderent*] przybliżáiącego się ku miáłtu/ áby [...] łzturmowáli ná mury mieyskie *HistAl* C.

c) *Następcze* (1) : nieuścignábyś rzecz [lege: rzec]/ bierz Krolu połowicę/ iakoby Krol rázem niewziął włzytkiego *OrzRozm* Ov.

δ. *Przyczyny* (4) : patrzaiąc na łsprawy ludzłkie włzitko się łmiał [Demokryt] iakoby łobie za wielkie łzalenłtwo pokładaiąc łsprawy á prace ludzłkie *BielŻyw* 66; *MurzNT* 131; przydał/ kto nye wyerzy/ będzýe potępyon/ krztu nyłspominájąc/ Yakoby y krzeft pomoc nye myał tym ktorzy nye wyerzą *KromRozm* II x2; działá záśádzili/ iakoby wiedzieli gdzie nałłábfze mury były *BielKron* 315v.

c. *Podmiotowe* (3) : słów kilka [...] przywieść. fktorych by się mogło okazać iaki dźwięk każdy litery iest/ i iakoby miała być wymawiana. *MurzOrt* Bv; iuz mu sie tylko tho wełbye wierci iakoby sie pomścił *RejZwierc* 157.

Połączenie: »tak ... jakoby« (1): iestliby tak było/ iakoby bes wżey pochyby musiało być: tedydyfmy [!] sie bárzo ná mniemaniu swym omylili *CzechRozm* 212.

d. *Przydawkowe* (105) : *BierEz* Q; vczynili radę iakoby ieli ij zabili milęgo iezuła. *OpecŻyw* 82v; *ForCnR* B3; *LibLeg* 10/70v (10); *RejPs* 85 (2); tego obyczaiw fvkacz iakoby spraviedlivosc liudfka byla na dobrej mierze poştanoviona *ComCrac* 17v; *SeklKat* X; *RejKup* f8v; *HistAl* E; *MurzHist* Dv; *MurzNT* 54; *KromRozm III* B2; *Diar* 26; nych poślucháya Seneki/ ktory tak rozumie o tey queŝtyi/ yakoby sie kto dlugo vczyć miał *GliczKsiqz* N2 (5); *GroicPorz* B4; *RejWiz* 12; *Leop Tob* 4 arg; *BibRadz* *4 (2); *OrzRozm* D (2); Począł Krol Olbrácht sfukać obyczáyá yakoby sie nieprzyiacielom obronił *BielKron* 399v (11); *Mqcz* 510b; *RejAp* 26v; *GórnDworz* L3v (2); *RejPos* 69v (4); drudzi myflá o tym okrucieńftwie. Iakby oycá y mátkę mogli s fwiátá zgładzić *HistLan* B2v (2); *KuczKat* 210 (2); *RejZwierc* 6 (5); *BielSpr* 28v; chwalimy. Nie tak iednego Bogá iakoby sam tylko był bez Syná y Ducha S. ani takowego ktoryby sam sobie był Oycem *WujJudConf* 23; *BudBib* 1.Esdr 8/17 (2); *Strum* I2v (2); *CzechRozm* 147v (3); Trzebá tedy mieć słuŝzny fpofof iakoby sie fwych rzeczy vpomináć [*Habendus est igitur modus rerum repetundarum*] *ModrzBaz* 106 (6); *ModrzBazBud* ¶6; *SkarŻyw* 150; *NiemObr* 75; *ReszList* 152; chcąc nam Pan Bog dáć poznánie/ iakobyfmy mu mieli być poddani Przykazánie fwe dáł *ArtKanc* P6; *GórnRozm* L3 (2); *KochProp* 14; *KochWr* 34 (2); *PaprUp* Fv; *ActReg* 28 (3); *WujNT Matth* 12/14 (3); nie było poştánowienia pewnégo/ iakoby fzláchćic vciśniony wzięćiem Mytá poŝtępowáć z Mytnikiem miał [*qualiter nobilis ... acturus esset JanStat* 61]. *SarnStat* 921 (6); *VotSzl* D4 (2); *KlonWor* 62.

Połączenia: »nie inak jakoby« (1): obáczáć mamy nowy fprawowánia fpofof: A nie inak iakoby w radę Bog miał wnidz z mądrością [...] fwoiá ku okazaniu iakiey zacney á powážney fpráwy *BibRadz* I ld marg.

e. *Orzecznikowe* (6) : *RejKup* z7v; Był Dawid iako dopiero vrodzony gdy był z rąk wżech nieprzyaciól wyrwany [...] á Iezus Pan od vmárłych zbudzony iakoby sie też dopiero vrodził. *CzechRozm* 140; Iákomce nienáfyconego bogactw/ tylko o tym myfl iest/ iakoby co wylichwił/ zyflkał *WerGośc* 214; *ActReg* 79; zwolenie ich [*obywatelów litewskich*] ná rzeczy niżey opifané iest takié: iakoby tu [*imiona ich*] nápiáné byly. *SarnStat* 993.

Połączenie: »tak ... właśnie jakoby« (1): przedania y dárowánia/ Liŝty/ pod którémikolwiek flowy vczynioné [...] wedle Práwá fą dáné/ dárowáné/ ktorych zámknienia w sobie tak chcemy byđz włáfnie/ iakoby w ninieyfzym liŝcie byly wpiáné [*quarum tenores tanti esse volumus, ac si in praesentibus literis expresse describentur JanStatPrzyw* 42] *SarnStat* 942.

f. *Luźno nawiązujące do treści poprzedniego zdania, też wtrącone* (16) : baczym dobrze/ iz oni znoŝić niemogá [*koncylijum*] wolnego/ iako by fłuŝnie miało być. *BielKron* 213; *GórnDworz* M7; *GrzegŚm* 61; *WujJudConf* 253v; *RejPosWstaw* [143³]; *CzechRozm* 24 (3); *SkarŻyw* 195; *CzechEp* 36; co sie tknie początku ftáre⁸⁰ Teftámentu/ ná ktorym widziemi być od Bogá obiecánego [...] nie Bogá/ iakoby X. K. mieć chciał/ ále człowieká *CzechEp* 296 (6); *NiemObr* 38.

II. Zaimek pytajny (132) :

1. W pytaniu retorycznym (47) : *RejPs* 53v; *RejKup* h2v; ktory [bóg Serapis] mu rzekł/ Alexander możefzli ty [...] onę [górzę] niełć ná rámionach twoich? Alexander odpowied[z]iał á iákoby to kto mógł vczyńić [*Et qualiter quis esset qui hoc posset*]. *HistAl* B6v; Abowym ná co nyeáwyęconym áni poźrzec łye nyegodzi/ yákoby było przyłtáło to piłmem wyyáwić? *KromRozm II* h4v; *Diar* 77; *DiarDop* 101; *GliczKsiąż* G5v (4); *LubPs* K4v; *KrowObr* 48; *RejWiz* 38v; *Leop Sap* 11/26; *BielKron* 450; *KochSat* B2; *RejAp* 58v; Iełli o zyemłkich rzeczách mowę z wámi/ á nie wierzycie/ což gdybych z wámi mowił o niebyełkich/ iákobyłcie wierzyli? *RejPos* 151 v (3); *RejZwierc* 58v; *BudBib Gen* 44/8; *BiałKaz* G2; *CzechRozm* 234 (2); *ModrzBaz* [41] (2); *SkarJedn* 127 (4); *Oczko* 6; *SkarŻyw* 151 (2); *CzechEp* 59 (3); Bo iákożby fię wynifzczyl/ iełli przed tym nigdy pełnym nie był? Iákoby wziął połtác łługi/ iełli był záwłze łługá? Iáko będąc bogátym/ síłł fię vbogim dla nas/ iełliby pierwey nie był bogátym? *WujNT* 687; *WysKaz* 11 (2); *SkarKaz* 156b (6); *SkarKazSej* 658a.

2. W pytaniu nieretorycznym (15) : IEdná páni drugiego pytałá gadáiąc/ Iákobyś ty ná dziecię/ ná mácierz wliádáiąc Záwołáł by byeżáło *RejFig* Dd4 (3); Co wy rádźicie iákobych miał dáć odpowiedź ludowi [*Quomodo ... consulitis ut respondeam*]? *BibRadz* 1.Reg 12/6; *BielKron* 248v; *ActReg* 185; *GostGospSieb* +2v.

Zestawienie: »jakoby wiele« = *ile* (1): *Quotusquisque hoc intelligeret?* A yákoby ich to wiele mogło wyrozumieć. *Mącz* 344d.

W tytułach, rejestrach, na marginesach (7): 122 pálam Iáko rozmáite łá rołkoffy wniebiełkim krołestwie á iakobyłmy fię kniemu mieli kwapić. Iłł tenże *RejPs* Ff6v; *SienLek* 50; Kápitulum III. Rycerłki łtan iákoby fię też ku rządowi przyczynić miał. *RejZwierc* 187v (4); *GrabPospR* Nv.

3. W funkcji wykrzyknikowej (70) : by ktora [śliwa] vpáđłá/ Iákobych iá łmáczno łniáđłá. *BierEz* L3 (2), *BielŻyw* 171; *LibLeg* 10/155v; *OrzRozm* I2v; *BielKron* 30v; *GrzegRóżn* I4; *KwiatKsiąż* B3v; *Mącz* 418b; o iákożby to byłá wielka pociechá twoiá/ á rádość twoiá/ á iákobyś dziwnie zábiegáł [...] kfiáżęciu onemu. *RejPos* 19 (7); *RejZwierc* 257; *WujJud* 162v (3); *WujJudConf* 126 (2); *CzechRozm* 199v (3); Lecż to włzytko łmiechowłłko było. Iákoby fię iuz y ten ze złodźieyłtwá wywiodł iż łęż záđáł [*Quasi vero vel iste labem furti eluerit verbum mendacii iactando*]/ y on zklámłtwá iż pięściá zá łzyię dáł. *ModrzBaz* 61 (5); *SkarJedn* 85 (2); *SkarŻyw* 581; *CzechEp* 84 (6); *NiemObr* 96; Iákoby to nie *crimen*, zábicć człowieká/ *crimen* iełł/ y wielkie *crimen*. *GórnRozm* H4; *KochFrag* 21; *WujNT* 509 (2); *WysKaz* 38 (2); O bych mogł tey przenawyzłzey máłce/ nowá iáká pieśń [...] wymyślicć: iákobych iá łłodko łpiewał *SkarKaz* 579b (3); *CiekPotr* 49; *SkarKazSej* 680a; *KlonWor* 64 (2).

Zestawienie: »jakoby wiele« = *ileż* (1): A iákoby było wiele wyliczác thákich prośb á modlitw ludzi wiernych *RejPos* 202.

A. Po wykrzyknikach [w tym: *o* (13), *a ach* *niestotysz* (1), *achcie* (1), *ba* (1)] (16) : O iákobych fię łzczefná znáłá/ Gdybych twoię przyiaźń miáłá *BierEz* S4; *OpecŻyw* 88v; *RejPs* 175v; *BielKron* 458v; *KwiatKsiąż* Fv; *Ista audire quam cupio*, O yáko bym to rad słýłzał. *Mącz* 337c; *Videre videor iam illum diem cum hinc egens profugi et aliquo militatum*, Bá yáko bych ná to páłrzáłá gdy zádłuzywłzy fię/ wymknie fię z tąd ná żołnierská słuźbę *Mącz* 494b (4); *SkarJedn* 321 (2); *SkarŻyw* 312 (2); *Achćie* mnie/ Krolu/ iákobyłm widziáłá/ A ono łęż ná powáł ich ciáłá *GrochKal* 13; *Phil* I.

Zestawienie: »jakoby wiele« = *ileż* (1): A ách nieftotyłz iákoby tych Doechow dziś wiele nálezł/ kthorzy niewinnie [...] podłzczuwáią możnieyłze fwiátá tego ná niewinne Páńłkie *RejPos* 266v.

III. Spójnik (1513) :

1. Wprowadza zdanie podrzędne okolicznikowe (546) :

A. Celu: *aby; czasem rzekomego, udanego: niby to* (179) : *BierEz* K3v (2); Iudáls łfukál podobného czáfu ij miełtza/ iakoby mogł wydatz Iezufa kromiá tłułfczé aby ijm nie odiet z ijch ręku. *OpecŻyw* 84 (4); *MetrKor* 46/175v; *FalZioł* V 34v; *BielŻyw* 57 (2); kazaly panowye v vylnye yłch bi náłchi polly chodzyly tham do mołqui yakobich ya przywodzyl kxyedza mołkyewłkyego. zebi walczył na panyłthwa Vałchey Kro. mczi. *LibLeg* 11/154v; Mierno iefc y pyć/ iako by ciało niemiało łwowołnołcy ku grzechu/ á toć iefł połł krzełciańłki. *SeklKat* K2 (2); *RejKup* q5v (2); *Diar* 29 (2); *DiarDop* 115; *BielKom nlb* 4; Chłopyeta gdy go obaczyły/ wnet łie zbyeżály do niego/ yákoby yabłłká kupowác *GliczKsiąż* Iv (4); *LubPs* A4 (3); *KrowObr* B4 (10); *RejWiz* A9; *Leop* 1.Cor 7/32 (4); *UstPraw* Iv; *BibRadz Ioann* 7/1 (2); Krol dobry [...] wlytłkę moc łwá/ ktemu iednemu łtołowác ma/ iákoby on dołtátecznie wiary łwiętey Krzełcijáńłkiey bronilł *OrzRozm* M2; *BielKron* 1v (13); *KochZg* B; *KwiatKsiąż* C2; *Mącz* 35b; *SienLek* 186; *RejAp* 101v (2); *GórnDworz* T8v (2); vłtáwicznie [szatan] ryczy iáko Lew krążác okołó ciebie iákoby cie zeżrzeć mogł/ á iżby cie zranił tym łrogim á łzkodliwym żądłem łwym *RejPos* 326v (14); *BiałKat* 36 (2); *GrzegŚm* 48 (2); *HistLan* Bv; *RejZwierc* 14v (10); *BielSpr* 6v (6); *WujJud* 42; *WujJudConf* 129v (2); *BudBib* 2.Reg 4/6 (2); *MycPrz* I Cv; Iudowie vrádzili prołić cie/ ábył iutro do rády wywodł Páwłá/ iákoby mieli oco pewnieyłzego pytać o niem. *BudNT Act* 23/20 (7); *CzechRozm* 9 (7); *ModrzBaz* 9 (3); *KochPs* 15; *SkarŻyw* 517; zmowił łię z Kniáziami Wołozyńłkimi Suchtámi ná Kazimirzá/ iákoby go mogł z Swiátá zgłádzić *StryjKron* 597; *CzechEp* 5 (3); *NiemObr* 43; *ReszPrz* 63; *ReszHoz* 132; *BielSjem* 29 (3); *ActReg* 44 (2); gdy piece przepaláią/ áby porządnie łuchemi drwy przepaláł/ iákoby łie piece nie płowály *GostGosp* 56 (7); Y łzukał łpołobnego czáfu iákoby go im wydał [*quaerebat opportunitatem, ut traderet illum*] bez rzefzey. *WujNT Luc* 22/6 (10); *PowodPr* 69; Iużelz pieczyey łwey przyday/ z ochotną pilnołciá/ Iák był go też zwabiłá vdátną gładkołciá. *PaxLiz* C2v (5); *SkarKazSej* 658a.

Połączenia: »k(u) temu (końcowi) ... jakoby, jakoby ... ku temu« (3 : 1): wlyłcy to mowimy/ że Polłká ku vpadku łye chyli: ále iákoby iá náciágnác ku kłobie pierwłzey/ trzeba by nam ku temu/ onych łtárych Lykurgow *OrzRozm* D2; *SienLek* 110v; *RejPos* 23; áni tego ku temu końcowi Łukałz piłze iákoby łie nam też ták czynić godziłó/ ále áby to pokázal co też ná [...] vcźnie Chriłtułowe pod czás przychodziłó *CzechRozm* 244.

»jakoby ... rzkomo« (1): Mitridates záłię Datámełá ku łobie przyzwał/ iákoby mu rzkomo miał co powiedzić. *Phil* H2.

»tak (...) jakoby« = *ita ... quasi Vulg* (9): *BibRadz* 2.Mach 12/7; *BielKron* 244v (2); vłtáwieni łá Chorążowie [...] s Chorągwiami/ ktore rozdzieláią ná wielkie y ná máłe częłci woylłká/ káżdą z ołobná/ thák iákoby był ná káżdey łwoy ołobny znák *BielSpr* 6 (6).

»tym obyczajem, jakoby« (1): obiecali brátu iáką częłć w krolełtwie wydzielić/ thym obyczáiem/ iákoby przezeń rołsterki nie były w Polłzcze. *BielKron* 355.

Konstrukcja składniowa: nie (tym umysłem) (...) jakoby ... ale (aby): (2): A iefzcze nie tym vmyłłem [niewinną krew] wydawłszy/ iákoby w tym woley Bożey wługuiać/ [...] ále áby złości fercá fwego dołyć vczynili. *CzechRozm* 172; *Leop* 1.*Thess* 2/4.

B. Przyczyny (48) : Záiąc się niegdy z żołwiá śmiał/ Iákoby nierychło biegał *BierEz* L3v; niewieście pogłowie ktemu nawiodł, aby w odzieniu pyłznym [...] niechodziły, iakoby to ku nieczyłtocie fidła były *BielŻyw* 29; *GlabGad* P5; *MiechGlab* 20; *GroicPorz* ii2; *KrowObr* 77v; *Leop* Is 58/2; *BibRadz* I 183d *marg*; Władus [...] był podeyrzány Máthyałzowi krolowi Węgierkiemu/ iákoby przeciw iemu miał s Turki dzyerzeń/ s tey przyczyny Mátyałz poimał Władá. *BielKron* 394 (10); *GrzegRóżn* L4 (5); *KochSat* A2v; *KwiatKsiąż* I2v; *GórnDworz* Iiv (2); tą potoczną łáciną zowiém *Laneum Franconicum*, álbo *Laneum Theutonicum*, iákoby od Niemców z Fránkoniéy tu do nas przyść miał. *GrzepGeom* L2; *HistRzym* 70; *RejPos* 132v; *WujJud* 109; *CzechRozm* 105v; pozwał [Kato] Murenę iuż náznáczóné⁸⁰ ná *Confulat*, iákoby przez dáry onego vrzędu dołtał [*accusavit L. Muraenam ... quod per largitionem obtinuisset*] *ModrzBaz* 95v; *SkarŻyw* 575 (2); *KochSz* Bv (2); *KochCz* B2v; *LatHar* 121; *RybGęśli* B3; Nieflufznie [...] ná wielu mieścách gáni Erálmus ftárego Łácińfkiego przekłádáczá/ iákoby fię nie zgadzał z Graeckim textem. *WujNT przedm* 11 (3); *GrabPospR* L4v; *SkarKazSej* 699b; *KlonFlis* B.

Połączenia: »nie dlatego ... jakoby« (1): nie dla tego fie vczynki przypomináią [...] iákoby ony miály być przyczyną wśpráwiedliwienia náłzego: ále rádfzey dla tego/ iż ony fá [...] swiádecstwem [...] wiáry náłzey *CzechRozm* 214.

»nie ... przeto jakoby« (1): [mędrcy] nie czynili tego/ przeto iákoby o iákim przedwiecznym Bogu/ myślić mieli [...] Ale dżiáło fię to/ iż Bog tą śpráwą chciał fyná fwego [...] okázáć *NiemObr* 118.

C. Skutkowe (224) : Day taką boiazń [...] obłádliwem myflam náłsem: abychmy [...] wśkromili buyne ferca náłfe: iakoby nic nie wykraczeni przeciwko woley twoiey *RejPs* 196 (4); *ConPiotr* 34; *DiarDop* 114; A to dla te⁸⁰ [...] mieśzałz/ ábyście ludziom próstym/ otzy załlonili/ iakoby niebożátká/ wálfzey fáłfzywey y Dyabełfkiey nauki nieobatzyli. *KrowObr* 55; *RejWiz* 45; *UstPraw* D2; piłał [Luter] lífty do Papyżá leoná [...] prófząc/ áby iego przeciwnikom wiáry niedawał á rofkazał im milczenie/ iáko by go więcey pińaniem nieprzełádowáli *BielKron* 194v (7); *HistRzym* 93; *RejPos* 343v; *GrzegŚm* 16; Albo fie náuczy z Arytmetyki iáko czudze tyfiące rozmierzác/ á swoiey trochy rozmierzyc nie vmie/ iákoby iey pobożnie/ pomiernie vził wedle ítanu fwego. *RejZwierc* 14 (10); *BielSpr* b2v; *BudBib* c4 (2); *BudNT przedm* dv; *ModrzBaz* 22v; *WerKaz* 301; *ActReg* 11 (5); *SkarKaz* 209b (2).

Przysłowie: trzebá żebychmy thák w to vgadzáli/ Iákoby mógl Wilk fyt być a cáłe też Owce *HistLan* C4.

Połączenia: »nie tak wielce ... jakoby« (1): żeby [król] ktoregokolwiek iednego ábo trochy niektorych ludzi zwierzchności/ nie ták wielce sobie ważył/ iákoby drugich chocia ich więcey dla nich niezániedbawał [*ne alicuius ... auctoritatem tanti faciat, ut alios ... negligere videatur*] *ModrzBaz* 29 v.

»jakoby prawie« (1): *BielŻyw* 77 cf *Konstrukcja składniowa*.

»tak(o) (a. takoc, także) (...) jakoby« (178): Ezopowi rzecz polecił: Aby ią tákó śpráwował/ Iákoby winien nie óstał. *BierEz* C4 (2); *FalZioł* +2 (2); *BielŻyw* 20 (2); *KlerWes* A2; *LibLeg* 9/52 (6);

RejPs 16v (13); *SeklKat* K2; *HistAl* D7v; *Diar* 41; *DiarDop* 106 (7); *GliczKsiąż* E8 (2); *LubPs* Rv; *GroicPorz* kk2; *RejWiz* 96; *Leop* 1.Petri 5/3; Swinie ták ie ma gnác do lálá droga/ iákoby nikomu łzkody nieuczyniły. *UstPraw* F; *OrzRozm* D (6); *BielKron* 237v (4); *OrzQuin* H (2); *LeovPrzep* F2v; *RejAp* 152v; *GórnDworz* B (6); *RejPos* 7v (22); *KuczbKat* 5; *RejZwierc* 30v (11); *BielSpr* 20v (2); *RejPosRozpr* b4; *CzechRozm* 159 (2); *KarnNap* D; *ModrzBaz* 15 (3); *SkarJedn* A6; *Oczko* 24 (9); Iełli fię w przyiaćielu/ w łynie y w corce kochafz/ á iego miłuielz: tákże miłuy iákoby znim wiecznie/ w rádości niebiełkiey/ wzywác miłości w Bogu y kochánia mógl. *SkarŻyw* 63 (7); *CzechEp* 61 (2); *KochFr* 121 (2); *WerGośc* 270; *BielSjem* 15 (2); *KochPieś* 9; *ArtKanc* Nv; *ActReg* 12 (12); *GostGosp* 62 (3); *Phil* L; *GórnTroas* 50; *GrabPospR* A3 (2); *OrzJan* 134; *WujNT* 278; *WysKaz* 3 (3); ták Poddáné łwé ma trzymać/ iákoby wyłtěpni niebyli [*taliter subditos suos tenere debet ut non sint penales JanStat* 51] *SarnStat* 385 (20); *CzahTr* G; *SkarKazSej* 707b. Cf *Przysłowie, Konstrukcja składniowa*.

Konstrukcja składniowa: nie tak jakoby prawie ... ale jakoby (1): [*Diogenes*] przez noc leżał, nie tak iakoby prawie vmrzeć miał, ale iakoby od zimnice miał być przemożony *BielŻyw* 77.

D. Sposobu: żeby (57) : *GliczKsiąż* H8v; *BibRadz* 2.Mach 12/3; áby do młodźzego bráthá w wor włożył kubek łrebrny iákoby nikt nie obaczył *BielKron* 17v (2); Qui dixerit fratri suo racha, Ktory łie ná brátá łwego obryknie/ yákoby gárdzac á brzydząc łie niem. *Mącz* 345a; *RejZwierc* 18; *WujJud* 80v; *CzechRozm* 106v; *NiemObr* 27; *ArtKanc* P7v; *GrabowSet* Dv; ktorzy wfáli łámi w łobie/ iákoby byli łpráwiedliwymi [*in se confitebant tanquam iusti*] *WujNT* Luc 18/9.

Połączenia: »nie tym umyłem ... jakoby« (1): Nie tym vmyłem tego mowie/ iáko bych ták rozumiał y wierzył/ iżby Moyżelzow zakon/ nie miał też być Bożym zakonem *CzechRozm* 90.

»(nie) tak (...) jakoby (własnie), jakoby ... tak« (40 : 1): *BielŻyw* 143; *RejPs* 162v; *LibMal* 1544/84 (3); *MurzHist* H3; *KromRozm II* 14; *Diar* 54; *DiarDop* 115; tobie tak trzeba myłłić o pokoiu/ Iakobyś fię mógl zaraz przidać i do boiu. *KochSat* C; *KwiatKsiąż* N3 (3); *Mącz* 84c; *GórnDworz* Gg7; *KuczbKat* 15 (2); *BielSpr* 31; *CzechRozm* 14v (2); tedy mu [*starszemu człowiekowi*] przydzie wodą ták dogodzić/ iákoby łye źimną nie źiębił/ a gorącą dełcenłów niemnożył. *Oczko* 16 (7); *SkarŻyw* 132 (2); *KochDz* 104; *ReszPrz* 86; *KochPieś* 11; *GórnRozm* B3 (2); *ActReg* 26; ták łupić bydle/ iákoby znák iáki zołtał przy łkorze. *GostGosp* 116 (3); *KochCn* B3v; *SarnStat* 322; *GostCast* 49.

»tym obyczajem, jakoby« (1): łzukác nieznáiomych Kráin [...] włzákże tym obyczáiem/ iákoby nigdziey nie był bliźey piácidźieliat mil tych Kráin/ ktore Kolumbus wynálazł. *BielKron* 443v.

Konstrukcja składniowa: nie inaczej ... jedno jakoby (2): Brencius te łłowá/ złtąpił do pieklá nie inaczej rozumie/ iedno iákoby kto/ wćiekł/ łzczedł/ zniknął *ReszPrz* 83 (2).

E. Stopnia i miary: żeby (13) : dał wczynić pod murem przekop głębokí [...] iako by łniego nie ledá iáko wyłzedł *BielKron* 314v; *BielSpr* 30; nie rołciągamy fię iákobyłmy dołięgnąc do was nie mieli [*Non enim quasi non pertingentes ad vos superextendimus nos*]. Bołmy też áż do was przyłzli w Ewángeliey Chriłtułowej *WujNT* 2.Cor 10/14.

Połączenie: »(nie) tak (...) jakoby« (10): By ták miłoiernym nie był/ Iákoby łobie zálzkodził. *BierEz* P3v; *DiarDop* 109; *BielSpr* 26v; *CzechRozm* 124v; *Oczko* 16 (2); Iednák ty ták chćiey być łmiálym/ Iákoby łye wrócił cáłym *KochSob* 68; *GórnRozm* N; *SarnStat* 148; *SkarKazSej* 669b.

F. Warunkowe: gdyby, jeśliby (25) : *LibMal* 1546/122v; *MurzHist* Q; będą ich Rzymiánie ráutowác z chući/ á vprzemie/ iákoby im čás dopuścił *Leop* 1.*Mach* 8/27; *BielKron* 107v; *BielSpr* 21v; grzełzyć w tym nie może/ iákoby fie bárźiey vniżał/ niżby tego byłá potrzebá [...] owfzemby iefzcze rychley zgrzełzył/ gdyby [...] wynofić fie miał *CzechRozm* 211; *SkarŻyw* 596; *CzechEp* 46; *WisznTr* 5; iákby wyźrzano Gdziebym ízedł/ wźzędźieby mię pálcem íkázowano. *WyprPl* Bv (2).

Połączenia: »jakoby gdyby ... pewnie by« (1): iákoby/ gdyby kázdy członek zofobná [...] mniemał/ iż tym ípofobem zdrow być może/ iefli drugiego bliśkiego człónká zdrowie do siebie przyćiągnie: pewnieby wźytko ciáło zemdleć y vmrzeć muśiáło. *KlonWor* *3v.

»tak (...) jakoby« (2): *Diar* 67; Pomogá tedy Niewiáftam [...] ále ták iákoby fye minerá/ á iéy włałny iad/ włałnémi lékárftwy piérwéy wypędził: bo iefli my íkórę odwilżác [...] będźiemy [...] draźnić chorobę [...] będźiemy *Oczko* [40].

»jakoby ... tedy« (7): *MurzHist* G4v; *KrowObr* 77; iákoby [*karpie*] gęfto íádźił/ thedy róść nie będą. *Strum* Pv (5).

»jakoby ... wnet by« (1): iákoby íednego álbo dwu wálznych porázili/ wnetby fie drudzy włękli *BielKron* 72.

Z elipsą zdania głównego (1): Eia vero quasi non sit intus, Miły duźzko yákoby go nie było domá *Mącz* 485b.

a. Warunkowo- wyłączne: byleby (2) : *LibLeg* 11/183v; gdyby tu tráfił miedzy Ruśkie pány/ Bá náłzedłby zabáwę iákby íedno zechciáł *PaprPan* Tv.

2. Dopelnieniowe (692) :

A. Z odzieniem modalnym optatywnym, wyrażające życzenie, staranie lub obawę (419) : Delfowie o tym pilili/ iákoby go obwinili. *BierEz* G4 (2); *LibLeg* 7/32v (5); *RejPs* 36 (4); *SeklWyzn* ktv; *HistAl* M4v; *MurzHist* B4v; *MurzNT* 38v; *KromRozm II* c2v; *LibMal* 1553/177; *Diar* 25 (4); *DiarDop* 109; *GliczKsiąż* K4v; moyey nędzney dułfy zginyenya ífukáya/ A yákoby mi ya odyać o tym fie ítáraya. *LubPs* L2 (7); *GroicPorz* e; *KrowObr* 71 (5); *RejWiz* 11 (2); w fercu íwoim godzi iákoby cie przewrocił w doł [*in corde suo insidiatur, ut subvertat te in foveam*] *Leop Eccli* 12/15 (4); *OrzList* h4v; *UstPraw* F3 (2); *KochZuz* A2v (2); *BibRadz* *4v (15); bo fye teraz mamy [...] náródzić/ iákoby wálzá Pápiłfterya dáley námi nie ízydźiła/ ále żeby na tym Seymie w Piotrkowie przez Exekucyá ízyię złámála *OrzRozm* Bv (3); Począł fie też Krol Kázimierz prácowác iákoby Vniuerfítas w Kázimierzu byłá *BielKron* 376v (54); *BielKron Cies* Mmmm3; *KochSat* B2 (3); *KwiatKsiąż* C2; *Mącz* 44b (6); ni o czym nie myślił/ íedno o tym/ iákobym to Potomkom íwym cáło oddał/ y tego ábym przeciwko Kácérzom brónił [...] com od Przodków íwych miłych wźiáł *OrzQuin* G4v (3); *SarnUzn* B2 (3); *SienLek* V2v (2); *SienLekAndr* a3; *LeovPrzep* C4v; *RejAp* 5 (3); *GórnDworz* H4 (5); *HistRzym* [118]; *RejPos* 3v (20); *RejPosWiecz*² 90v; *BialKat* 386v (2); *BielSat* D4; *KwiatOpis* C4; *GrzegŚm* 46; iáko ítáremu ná wźzem [*córki*] folgowały. Przełtrzegáiąc iák by go ni w czym nie rozgniewác *HistLan* D4 (3); *KuczKat* 185 (3); temu zábiega iákoby fie krew niewinna nie lała po ziemi/ á iákoby głos krzyczący nie leciáł o pomłtę do Páná Bogá íwego. *RejZwierc* 141 (12); pilnie tego trzebá ítrzedz/ iákoby nieprzyiaciel w koło drog nie zaległ *BielSpr* 8 (12); *WujJud* 115; *RejPosRozpr* b4v (2); *RejPosWstaw* 21v (6); *BudBib* b (9); *HistHel* Dv; *MycPrz* II C3 (3); *BudNT przedm* a5 (3);

StryjWjaz C2; *PaprPan* G (3); *CzechRozm* 83v (13); *KarnNap* C4v (4); ktorzi [zwycięzeni] cię zawnždy [...] nienawidzą: czyháiąc zawnždy ná to/ iákoby ná wolność wyść mogli [*occasionibus semper intenti, ut se vindicent in libertatem*]. *ModrzBaz* 108 (9); *SkarJedn* A7 (2); *Oczko* A4; Do tegom zawnfze był chętniwy/ Iákoby żywot wiść vczciwy *KochPs* 150; *SkarŻyw* 120 (7); *CzechEp* 4 (8); *CzechEpPORz* *2v (2); *NiemObr* 18 (5); *ReszHoz* 129; *WerGośc* 261; *WerKaz* 276 (3); A wždy fie k temu wzyfscy przychylic nie chcecie/ Iákobyście z odmętu tego wypłynęli/ A żebyście do końca w nim nie potonęli. *BielSen* 12; *BielSjem* 32; *KochPieś* 38; *PudlFr* 11; *BielRozm* 6 (2); *GórnRozm* K3v; *ActReg* 147 (3); *KochFrag* 50; *OrzJan* 82 (9); *LatHar* 716; teraz oto łtali Zydownie iákoby cię vkámionowali [*nunc quaerebant te Iudaei lapidare*] *WujNT Ioann* 11/8 (8); *WysKaz* 48; *SarnStat* 45 (9); *GrabPospR* L4v; *KlonKr* D3v; *PowodPr* 81; *SkarKaz* 310a; *VotSzl* A2v (2); *CiekPotr* 23; *GosłCast* 7; *PaxLiz* E3 (6); *SkarKazSej* 657b (2); *SzarzRytJSzarz* nlb 2.

Połączenia: »tak ... jakoby« (4); *DiarDop* 119; *BudBib* 1.Mach 11/10; *CzechRozm* 255v; ma fie ná to [*dworka*] łpofobic/ y przekłádác/ y łtárác/ ták iáboby [!] wiefłzy pozytek był/ niż nakład *GostGosp* 132.

»tej drogi ... jakoby« (1): częfte požogi słuźnieby Dozorcy budowania miály do tdgo przywodzić/ żeby oni tey drogi łzukáli/ iákoby z cęgly murowáne domy były [*incitare deberent ad rationem ineundam aedium ex lateribus aedificandarum*] *ModrzBaz* 35v.

»tym obyczajem, jakoby« (1): nie łprzyiáíáá páširbom iáko mácochá/ y łtáráá fie o to pilnie tym obyczáiem/ iáko by ie ociec precz wygnął z zyemie. *BielKron* 53v.

Konstrukcje składniowe: nie (innego a. inszego) ... je(d)no (tylko) jakoby (4): nic niemyłlił o rozmnożeniu chwały y Krolełtwá Bożego/ iedno thylko iákoby rozmnożył chwałę/ moc/ y krolowanie łwoie *KrowObr* 33; *BielKron* 253v; *RejPos* 63; *BielSpr* 52v.

nie jakoby ... ale jakoby (1): gdzie wálz Hetman łtárał fie pilnie o to/ nie iákoby was pobudzał/ ále iákoby was [...] zátzymác mógl. *OrzJan* 45–46.

B. *Oznajmujące, wyraża sąd, mniemanie zazwyczaj wątpliwe, nieprawdziwe, rzekome: że, jakoby; quasi Mącz* (273) : *BierEz* B3v; będzie fie mu widzietz iakoby go iuz bog opułcil. *OpecŻyw* [34] (2); *PatKaz III* 98; Pandecta mowi łpowiefci diascoridis o tym balsamie iakoby mocz iego lekarzom była niepewna *FalZioł* I 22a (5); *BielŻyw* 70 (6); *GlabGad* E2v; *MiechGlab* *4v (3); *LibLeg* 7/103v (8); *RejPs* 35v; *HistAl* A4v (2); *KromRozm I* E3 (2); *MurzHist* H3v; *MurzNT* 106 marg (4); *LibMal* 1554/187v; *Diar* 58 (2); *DiarDop* 115; *GliczKsiąż* G7; wiele ludzi prołtych mniemáią/ iákoby tá Młza wálzá bylá od Kryłtułá *KrowObr* 194v (15); *Leop* 1.Cor 8/2 (2); *BibRadz* I 5a marg (11); *OrzRozm* R2v (2); ofkárzył Misbołetá fyná Saulowego niewinnie/ iákoby miał przeciw krolowi mowić *BielKron* 72 (13); *GrzegŚm* E3; *KwiatKsiąż* C2 (5); Quasi adfuerim simulabo, Zmyślę fie yákobych przy tym był *Mącz* 338c (10); *SarnUzn* G5v (2); *LeovPrzep* H2v; *RejAp* 191; pokázuiąc to/ iákoby mniery rozumiał o łobie/ niż rozumie *GórnDworz* D8v (15); *GrzepGeom* O3v (3); *HistRzym* 78 (2); *RejPos* 261v; *GrzegŚm* 16 (3); *KuczbKat* 180; *BielSpr* 43; *WujJud* 65 (6); Potym ięli zás zádawác nam [...] iákobyłmy miedzy łobą byli niezgodni. *WujJudConf* 10v (3); *RejPosRozpr* c4; *BudBib* Gen 41/17 (3); *HistHel* Dv; *BudNT* Eev marg (2); *CzechRozm* 15v (13); gdy dwa zmowiwłzy fie ná trzeciego/ práwowáli fie złobą [...] wlytką połtawá [*obżałowany*] dawał znác/ iákoby do przyięgi gotow [*declarabat ac*

si ad iurandum paratus esset] *ModrzBaz* 86 (7); Heretykowie bárzo głupie y vpornie plotą: iákoby kościoł Boży nie widomy być miał *SkarJedn* 13 (7); *KochPs* 5; *SkarŻyw* 193 (10); *MWilkHist* Kv; Berofus piŕze lib. 3. iŕz ten Cham obierał fie około nauk Czárnoxięlkich [...] y iákoby w ten czás Oycá piiánego vmyŕlnie miał vczárowác *StryjKron* 6 (2); *CzechEp* 15 (14); *CzechEpPorz* *4v; *NiemObr* 5 (14); *WerGość* 224; *GórnRozm* A2v; *KochWr* 38; *ActReg* 19 (6); *Phil* M3; *OrzJan* 125 (2); *LatHar* 296; ten [szafarz] był odnieŕion do niego/ iákoby roŕpraŕzał dobrá iego [*diffamatus est ... quasi dissipasset bona eius*]. *WujNT Luc* 16/1 (4); *WysKaz* 18; *SarnStat* 633 (5); *SkarKazSej* 689a; *KlonWor* 17.

Powtórzenie spójników w tym samym zdaniu: iż ... jakoby (1): Wktorym [...] mátká/ wielką poćiechę miáá/ pomniác iŕz gdy fię vrodził/ iákoby go wnabożnym y zakonnym vbierze widziáá. *SkarŻyw* 470.

Połączenia: »jakoby (w)rzkomo (a. rzekomo)« (3): *Iam susurrare audio civem Atticam esse hanc* [...] A yuŕz miedzy łobą ŕzepcą yákoby wrzkomo rodźiczką tá miáá [!] być Atenieńską *Mącz* 435d (2); *WujJudConf* 7v.

»(nie) tak ... jakoby« = *ita ... quasi Mącz* (25): *BielŻyw* 38; *BielŻywGlab* n1b 8 (2); *GlabGad* L6; *SeklKat* V3v; *Diar* 32; *KrowObr* 60; raczyŕz piáác/ iżeŕ iest ták ŕpráwion/ iákobych ia ołobę W. M. [...] nieprzyŕthoynie wŕpominác miá. *OrzList* d; *BielKron* 429; *Mącz* 62a; *SarnUzn* D4v; *GórnDworz* Hh3v (3); *KochMon* 33; *WujJud* 115; *BudNT* C (2); *CzechRozm* 108v (2); *ModrzBaz* 140v; *CzechEp* 255 (2); *ReszPrz* 89. Cf *Konstrukcja składniowa*.

Konstrukcja składniowa: nie inaczej ... jedno jakoby (1): nieináczeŕ fie człowiekowi widzi/ iedno iákoby tákowe rzeczy były [!] ná on czás/ iedną częŕciá iego roŕkoŕzy *GórnDworz* H7.

nie tak ... jakoby ... ale iż (1): Nie ták rozumieŕ co powiedziáá/ grzechy pokryte łą: iákoby tám iefzce były [...] ále iŕz ich Bog więceŕ nie widzi *WujNT* 537.

W tytule marginesowym (1): Iákoby Trádicie Piŕmu przeciŕwne być miáły. *WujJud* 42v marg.

3. Podmiotowe: że (93) : w ten czás mi fie widziálo iákoby wráził w mé ŕerce miecz oŕtry *OpecŻyw* 126; *FalZioł* V 66v; *BielŻyw* 122; *GlabGad* D8v (12); iednim rázem zda mu fie iŕz iest ku niebu ná wodách podnieŕion á drugi raz mu fie zda iákoby miáł vpálc do głębokofci piekielney. *RejPs* 160v (2); *HistAl* L6v (3); *KromRozm I* M3; *MurzHist* N2v; *KromRozm III* M8v (2); *LubPs* N3v marg; *Leop Esth* 8/16; *BibRadz I* 273v (7); roŕławiło fie/ iákoby Cefarz/ Papieź/ y Krol Ferdynánd/ mieli fie zbierác z wielkim ludem ná Ewángeliki *BielKron* 225v (6); *Audire vocem eius visa sum ante aedes modo*, Zda mi fie yákobych go dopiero przed drzwiami ŕyŕzálá. *Mącz* 494b (7); *OrzQuin* E2v; *RejAp* 3 (2); *GórnDworz* E3v (5); *RejPos* 191v; *KuczbKat* 335; *BielSpr* 72; *RejPosWstaw* [110²]v; *BudBib* 2.Reg 4/10; *BudBibKaw* A2; *CzechRozm* 178 (2); ktorym wywożeniem [zboża] zda ŕię iákoby pokarm z vŕt ludzi vbogich wydźierano [*exportationes ... quibus tanquam cibus ex ore tenuibus hominibus eripitur*] *ModrzBaz* 33v (10); *SkarJedn* 291; *SkarŻyw* 35 (4); *CzechEp* 162; *GórnRozm* Gv; *OrzJan* 79.

Połączenia: »tak ... jakoby« (11): *BielŻyw* 162; *GórnDworz* H6v (5); *RejZwierc* 137v; *ModrzBaz* 12v (2); *KochPs* 190; iefzce ták rzekeŕ że fię ták zda/ iákoby v was práwá nie było *GórnRozm* E2.

Z elipsą zdania głównego (2):

Połączenia: »prosto jakoby« (1): Ani wiem czemuŕ mi ŕye nievdáá: Proŕto iákobyŕ młodym przyganiáá. *KochPieŕ* 22.

»nie tak jakoby« (1): z których Chrifus wedle ciááká [...] Lecż nie ták iákoby vpádło fłowo Boże [Non fieri potest autem, quod exciderit verbum Dei]. *BudNT Rom 9/5*.

4. *Przydawkowe: żeby; ut Mącz (166)* : Zmyfliwízy rzecz lift nápifał: Iákoby Náktánáb wyznał/ Iż v Ligurgá wypożyczał. *BierEz G3; OpecŻyw 133v; BielŻyw 147; RejPs 35 (4); LibLeg 11/10v (3); ZapWar 1545 nr 2646 (2); SeklKat K3v; RejKup y8v; MurzHist N3v; Diar 33 (3); DiarDop 118; GliczKsiąż G6v; grzełzny w ciężkości grzechu przychodzi ku wątpieniu/ iákoby go Pan Bog opuścił miał. *LubPs L4v marg; KrowObr A4v; RejWiz 168; OrzList gv; BibRadz *4v (5);* Było ná ten czás powieści rozmáitych dofyć ále nie pewnych/ iákoby tručinę chcieli zádác Krolowi/ áby go też do miáftá puścić woley nie mieli *BielKron 419v (19); KochZg A2v; KwiatKsiąż Fv; Mącz 407d (2); OrzQuin E4; SienLek a3v; RejAp 87v; małz w. m. tę fławę/ iákobyś ná wielu mieifcach zaráz miłowác miał *GórnDworz Cc2 (16);* Abyś nam raczył dáć [...] tákie myfli y tákie ferce/ iákoby nas nic nigdy nie záfrálowály żadne íprzećiwne rzeczy *RejPos 307 (10); BiałKat c; GrzegŚm 29; HistLan C3v (3); RejZwierc 84 (5); BielSpr 47; WujJud 219v; WujJudConf 6v (4); RejPosRozpr c3v; BudNT przedm a5v (2); CzechRozm 122v (2); KarnNap G2; Ani się też do tego moje słowá ciągną/ żebych był tego mniamánia/ iákoby namiętności [...] mogły być do gruntu z człowieká wykorzenione [ut affectus ex homine prorsus excindi posse sentiamus] *ModrzBaz 7v (5); SkarJedn 134 (3); SkarŻyw 13 (4); KochTr 21; StryjKron 767; CzechEp 30 (3); NiemObr 19; GórnRozm K4 (2); ActReg 13 (8); GostGosp 8; GrabowSet C2v; KochFrag 29 (2);* onby poty^m odnośił potwarz/ iákoby wziác miał pieniądze [calumniam sustineret, tamquam accepturus pecuniam] *WujNT Act 23/25 (3); WysKaz)? (3v; SarnStat 13 (7); SkarKaz 311b; Gdy nowiná, iákoby zeić miał z świátá, przyfzłá *CiekPotr 1 (4); CzahTr F2; SkarKazSej 668a (2); KlonWor 17; PudłDydo [B5]v.*****

Połączenia: »jakoby ... rzkomo« (1): Simulabat se Romam rediturum cum in Affricam navigaturus esset, Tákw dawał znác tę sławę pułzczał yákoby fie rzkomo do Rzymu chćiał wróćić gdy fie do Afriki puścić miał. *Mącz 394c.*

»tak ... jakoby« (1): owfzem fie zówždy o to ftárác áby nas czás tymi wiernemi tákw záftał/ iákobych my wedle obietnic Páńfkich zówždy żywi byli *RejZwierc 166v.*

W streszczeniu rozdziału i tytule marginesowym (2): *BibRadz Gen 18 arg; Myfl S. Antoniego/ iákoby nádeń nie było. *SkarŻyw 51 marg.**

5. *Orzecznikowe (15): WróbŻółt O7v;* Ktorzy ácz fie zdádzą iákoby byli wiernemi íprawcámi iego/ á wízakoż fą zdradni wydawce iego. *LubPs N6v; BibRadz Dan 13/5; Piąta Seymowa quełtia ieft/ iákoby nam Práwá fzył/ á íprawiedliwość rychłá á fnádna v nas byłá *OrzRozm T; OrzQuin B; RejAp 185v; GórnDworz I5v; gdy fię [Ananias] takim być pokázował/ iakoby ducha ś. miał *BudNT przedm c2; CzechRozm 178; nieprzyaciéllkie náćierác ná tego/ ktory fię zda iakoby zbłádził [oppugnare eum, qui errare videatur]/ ieft rzecz człowieká írodze iádowitego *ModrzBaz 65; KochWr 26; Phil S4 (2); wśiadł w kościele Bożym okázuiąc fię iákoby był Bogiem [ostendens se tanquam sit Deus] *WujNT 2.Thess 2/4; WysKaz 19.*****

** *Bez wystarczającego kontekstu (1):* Quasi adver. similitudinis Iákoby/ Równie tákw. *Mącz 338c.*

IV. Partykuła (614) :

1. *Partykuła osłabiająca treść wyrazu towarzyszącego: niby, niejako, poniekąd; quasi, tanquam* *Mącz* (194) : *OpecŻyw* 94 (3); *octauyan* czełarż [...] wftąpył do glownego wrzymye yakoby kofzczyola *PatKaz III* 104; *FalZioł II* 15a; *GlabGad II*; W Przełłym Thractacie (iakoby odchodząc od pierwłzey rzeczy) powiadaliłmy o narodach ktore miełzkali w Sarmatye Azyłłkney *MiechGlab* 64; *RejPs* 55 (2); *LibLeg* 11/13v; *MurzHist A2* (3); *MurzNt* 163v; *KromRozm III A8* (2); *Diar* 51; Náuká [...] thego cżłowyeká kthoryby fie nyą ogrodził nye dopułłcża yákoby vmyerác. *GliczKsiąż H3v* (2); *KrowObr* 112 (2); *RejWiz* 1; *BibRadz II* 79d marg (6); *BielKron* 52; *Mącz* 379d (3); *SarnUzn B2* (5); kiedy Lice chorego s ciężłkney niemocy iákoby otywáło *SienLek* 22 (2); gdy theż poźrzyłż ná rozliczność biretow/ kápıc/ infuł [...] możelż też to tymi iákoby koronámi názwác/ ále nie włáłnie koronámi/ áni nie złotemi. *RejAp* 79v (9); mowiłż W. M. wiele zá nią [*naukq*] [...] á teraz zálię mowiłż w. m. iákoby coś inego. *GórnDworz G8* (10); *HistRzym* 92 (2); *RejPos* 16v (6); *GrzegŚm* 33; *KuczbKat* 386; *RejZwierc* 13v (5); *BudBib I* 346d marg; *Strum A2*; *BudNT Rom* 15/15; *CzechRozm* 126v (6); Bo tá [*przyjazna chęć*] ielł práwidłem á iákoby práwem [*norma est et veluti lex*] ktora złè chęci kielżna. *ModrzBaz* 136 (21); *ModrzBaz Bud ¶6* (2); *KochOdpr A2*; *Oczko* 3v (6); *SkarŻyw* 565; *StryjKron* 6; *A fol.* 253. iákoby lię popráwuuiąc w tym y wykłádáiąc ták mowi. *CzechEp* 140 (11); *NiemObr* 55 (2); *ReszList* 175; *GórnRozm L2v* (3); *KochWr* 38; *ActReg* 26; *GostGospSieb* +4; *KochCz B* (4); *OrzJan* 64; *LatHar* 2 (8); Przecz P. Chriřtus krewnych čiełefnych iákoby zániedbawa. *WujNT* 227 marg (9); *WysKaz* 6 (3); łpráwy łkończoné y práwie vmárlłé/ iákoby przeciwo przyrodzeniu/ znáwiác [...] ielł rzecz trudná [*negotia mortua et finita, tanquam et quasi contra naturam suscitare difficile est JanStat* 560] *SarnStat* 591 (10); *PowodPr* 16 (5); Dwie P. Bog má drodze do łpraw łwoich: iednę práwá iákoby połpolitego: á drugá [...] nád práwo *SkarKaz* 578a (4); *CzahTr* C3v (2).

W przeciwstawieniu: »jakoby ... ano« (1): Iako by to tajemnicze Ano przy nim iawne licze Czo tu odbieżał we sklepie *RejJóz H6*.

Połączenia: »jakoby kęs« (1): áby čiało omytłé/ á iákoby kęs zmiękcżóné/ tym łnádniéy błotem okłádáné być mogłó *Oczko* 18.

»jakoby nieco« (1): gdy [*pisarze Starego Testamentu*] opifuią rzecz ktora [...] tedy też táł połpolicie záraz/ iákoby nieco wedle duchá/ iáką infżą iuż nie ták znáčzną wyłtáwuia. *CzechEp* 366.

»jakoby niejako« (1): gniew á rozgniewánie łą od łiebie ty dwie rzeczy iákoby nieiáko rozne *RejZwierc* 75v.

»prawie jakoby, jakoby prawie« (2 : 1): *RejAp* 194; z máiętności łtárodawnych/ á práwie iákoby dźiedzicżnych [*de possessionibus vetustis et quasi avitis*] ludzie včzeni zrzuceni łą *ModrzBaz* 133v; *CzechEp* 103.

»troszkę jakoby, jakoby troszkę« (1 : 1): iedne [*trefności*] vłzcżkną pod pokrywką/ drugie iáłnie: zálię te máia przyłtoyną wdzięczność/ á owe trołżkę iákoby bez włtydu *GórnDworz* S2v (2).

Konstrukcja składniowa: *nie ... ale jakoby* (3): *OpecŻyw* 66; *BibRadz Ioann* 7/10; gdy połzli bráćią iego/ tedy y on połzedł ná łwięto/ nie iáłnie/ ále iákoby potáiemnie [*non manifeste, sed quasi in occulto.*] *WujNT Ioann* 7/10.

A. *W odniesieniu do następnego wyrazu (2)* : bo kážda rzecz do podobney łobie rzeczy/ s przyrodzenia iákoby/ rádá fie gárnie. *GórnDworz* Mv; widziém / też á iednę wodę/ różnemi gruntámi wiedzyóną/ nábytą iákoby/ á máło łobie podobną/ włańność otrzymáwác. *Oczko* 8.

2. *Imitująca (o rzeczy udanej lub niepewnej): ponoć, rzekomo, na pozór (81)* : *BierEz* P3; To odpowiedzenijé matuchnie/ widzi fie iakoby łrogié/ przykré/ ij nie łaskawé/ ale było ku nauce náłlé *OpecŻyw* 41 (2); *FalZioł* IV 42a; *WróbŻołt* kk5v; *Zebrawłchi* łzye [...] thak yłch bilo wyelye yakobi wyeczey nyłły odwyeffczye kony *LibLeg* 11/164v (3); *LibMal* 1547/134v; Poydę przedfyé yákoby nyebaczác/ ábych guzu nyedołtał *KromRozm I* A3 (3); *MurzNT* 43v; *GliczKsiąż* F5 (3); *KrowObr* 49v; *Leop Sap* 3/3; zá ieden goźdź żelázny/ dawáli czworo chlebá ich obyczáiem pieczony iákoby s káłztánow *BielKron* 443v; *Mącz* 19d (2); żadna rzecz trefnieiłza nie iełt/ iáko wyrwác co nád pomyłł człowieczy [...] Dopiero te drugie zá tymi idą/ iáko niewyrozumienie rzkomo czego [...] mowienie iákoby nie k rzeczy *GórnDworz* S2v (4); włóżył práwą nogę ná plá łwego/ iákoby iádác/ á drugą nogą łzedł piełzki *HistRzym* 70v (2); *RejPos* 117v (2); gánimy włzyłtki ktorzy zárzuciáią dobre vczynki/ á [...] powinny Krześciáńłką pobożność znieważáią/ iákoby máło potrzebną łudziom wiernym. *WujJudConf* 109; *RejPosWstaw* 44; *BudBib Iob* 6/27; *BudNT przedm* b8v (2); *CzechRozm* 17 (3); *ModrzBaz* 40v; *SkarJedn* 277; *SkarŻyw* 444 (2); grubie chociaż wrzkomo łubtylnie y iákoby duchownie y dumáią y mowią. *CzechEp* 255 (6); v was wolno iákoby źle czynić/ á indziey niewolno. *GórnRozm* A4v (2); ow prosił iakoby de persona sua ale wiem iz ta była intentia wszyłtkich *ActReg* 89 (2); *GrochKal* 24; *LatHar* 262; ábyście fie nie łatwie dáli vnošić od rozumu wáłzego [...] áni przez powiešć/ áni przez łiłt iákoby od nas połłány [*per epistulam tanquam per nos missam*] *WujNT 2.Thess* 2/2 (5); *SarnStat* 397; *PowodPr* 13.

Połączenia: »jakoby pod pokrywką« (1): bez winy ich łwemi potwarzámi zámiátáią/ á iákoby pod pokrywką pokoiu á przyiacielłthwá obłudnie fie obchodzą z nimi *LubPs* I2v.

»jakoby rzkomo, (w) rzekomo jakoby« (2 : 2): A w rzekomo iákoby wyłzedł/ vthái fie *KrowObr* 121; gdy oni żeglarze chćieli z okrętu vciec/ pušćiwłzy barkę ná morze/ rzekomo iákoby poczynáli [*sub obtentu quasi inciperent*] od przodku okrętu kotfice wyciągác *Leop Act* 27/30; *CzechRozm* 139v (2).

»tak jakoby« (1): *Quasi de improviso respice ad eum*, Ták yákoby z nieobáczności weźrzy náń. *Mącz* 338c.

Konstrukcja składniowa: nie ... ale jakoby (1): łud záš Iłráelłki [...] ku zakonowi łpráwiedliwóci/ nie przyłzedł. Dłaczełołż? Iż nie z wiáry/ ále iákoby z vczynkow [*Quia non ex fide, sed quasi ex operibus*]. *Leop Rom* 9/32.

W słowniku, rejestrze lub tytule rozdziału (9): iákoby košćioł Papielki był miłtrżową y mátką. *KrowObr* Rr4 (3); *Quasi vero paulum differat*, iáko by máła różność byłá. *Mącz* 285a (6).

A. *W funkcji pierwszego członu rzeczownika złożonego: pseudo- (5)* : ácz przedlię będą przełožonymi nád krołestwy łwemi/ ále włańnie ie może miánowác iákoby krołowie gdyż fie poddádzą pod połłuzéńłstwo bełstiey tey. (*marg*) Krołowie iákoby krołowie. (–) *RejAp* 144v (4).

W przeciwstawieniu: »prawy ... jakoby« (1): z rozlicznemi Krołmi łwiátá ktore tu pod dziełiátkiem łicźby pokłáda/ á nie zowie ich też práwemi krołmi ále iákoby krołmi. *RejAp* 144v.

3. *Przybliżająca: prawie, niemal, mniej więcej, około* (225) : niebyło flułfno/ by nágłe iakoby kryiomką z onego miafta wyflfi. *OpecŻyw* 30 (2); *PatKaz III* 122; Drugie [*sandali*] fą iakoby czyrwone/ Thrzecie fą prawie żółte *FalZioł III* 11c (7); *BielŻyw* 59; *GlabGad* O3v (2); *WróbŻołt* M8v (2); ty zalię ktory ieftes wielmożny y powyżfzfony/ á chcez fie zwąc iákoby nieśmiertelnym [*vis se quasi dicere immortalem*]. *HistAl* C5v (2); *MurzHist* C3v (5); *GliczKsiąż* C2v (5); *GroicPorz* A4; iedná głowá iey [*bestii*] zábitá iákoby do śmierci: [*quasi occisum in mortem*]: ále plagá śmierci iey vzdrowioná byłá. *Leop Apoc* 13/3 (2); *BibRadz* 203d marg (3); *BielKron* 5v; *KwiatKsiąż* L4v; Paronomasia [...] Prziśłowienie/ gdy różne słowá yákoby yednáko brzmią. *Mącz* 281a (3); *GórnDworz* K4 (3); *GrzepGeom* B; *HistRzym* 104v; *GrzegŚm* 42 (3); *RejZwierc* 110v; Pokázuią fie tedy w kościele Ierolimfkim niekthore pozwirzchne á iákoby pewne znáki/ przez ktore poznać możemy/ kthory prawdziwym á ktory fáłżywym kościołem názwaćbyłmy mogli. *RejPosWstaw* [143²]v (2); *Strum* Nv (2); *CzechRozm* 67 (2); Wielkie iefť wżędźie/ á iákoby śmiertelne praw y kárności rozrużenie [*quasi fatalis legum et disciplinae dissolutio*] *ModrzBaz* 101 (6); w tym fcriptcie/ choć iefť iákoby o wżyftkich Cieplicach/ o Polfkich nawięcý *Oczko* 25 (9); *SkarŻyw* 463 (3); kilká świádectw/ á iákoby nie wątpliwych przykádow iáśnie pokázę. *CzechEp* 282 (2); *ReszPrz* 12 (3); *ReszHoz* 137; *GórnRozm* C4 (3); *GostGospSieb* + 4v; *Phil* Q; *OrzJan* 96; *LatHar* +8; *WujNT Act* 17/22 (2); *WysKaz* 31; *SarnStat* 848; *PowodPr* 41 (2); *SkarKaz* 81b (2); Mnieć márkotno á oni iákby ftego fzydzą. *CzahTr* C2 (5).

Połączenia: »jakoby niemal« (1): mam sioftrę fwoię dáć zá cię, ná cudzym Obiedzie, y iákoby niemal wyżebránym. *CiekPotr* 51.

»prawie jak(o)by, jakoby prawie« (10 : 1): *RejPs* 181v; *RejPos* 179 (2); to co mowifz bárzo łáčno może być pokazano. NAprzod pewnymi niektórymi wywody/ á iákoby práwie pewnym okazánim fámeý wláfney rzeczy *CzechRozm* 164v (2); *CzechEp* 6 (3); *CzechEpPORz* *2; Wieleby fię mogło tákowych przykádow tu przywieść/ ále iż práwie iákoby ná káždy dzień przypadáły [...] nie iefť rzecz potrzebna ábym fię iuz dłużej tym zábáwiác miał. *WysKaz* 42; *KlonFlis* Hv.

»prosto jakoby« (1): otoć pofláł Bog iefzcie przyiacielá, profto iákoby iufz Ná márách będącemu. *CiekPotr* 36.

»jakoby wláśnie« (1): Zafz się to na mię niesciága? zafz nie iefť iakoby wláśnie na moię perfonę vczyniono? *MurzHist* R3v.

Szereg: »mało a jakoby nic« (1): tyć rzeczy rozmáicie káżdego vmysł trapią. Owa máło á iákoby nic nie dawaią odpoczýnku [*Modicum tanquam nihil in requie*] *BudBib Eccli* 40/6.

W słowniku (1): Prope iam excurso spatio, Yakoby vmierzwiłzy kres *Mącz* 74c.

A. *Przed ujętymi liczbowo określeniami czasu, odległości, objętości, ciężaru, itp.: około, mniej więcej* (112) : Y przebywała tam paⁿna Maria s nią iakoby przez trzy miefiące [*Mansit... quasi mensibus tribus Vulg Luc* 1/56] *OpecŻyw* 11v (5); warz ie w wodzie iakoby wpołtory quarty wodi *FalZioł I* 3d (24); *MiechGlab* 76; *LibLeg* 10/147; przedali za 6 grzywyen we wflý zoną stroną kobilina yakobi wpulthoru myll *LibMal* 1547/130v; *MurzHist* B4v (2); *MurzNT Ioann* 1/39 (3); Pothym pochwili iákoby w godzinie [*Et intervallo facto quasi horae unius*]/ drugi iákiś twierdził to/ mowiąc *Leop Luc* 22/59 (6); *BibRadz* 2.Par 4/5 (7); *Mącz* 502b; Pierwłza część od fámeý dná śklenice/ iákoby dwa pálcá ná gorę. *SienLek* 25v (6); zdał fie mu gołpodarz bárzo ftháry á zoná bárzo młoda/ iákoby w

ośmnaście lath. *HistRzym* 59v; *RejPos* 304 (8); Była lepak iakoby godziná sfořta [*Erat autem fere hora sexta*] *BudNT Luc* 23/44 (2); *CzechRozm* 141V; *Oczko* 28; *SkarŻyw* 528; *LatHar* 556 (4); Gdy tedy odpłynęli iakoby ná dwudzieřtu y piąci ábo na trzydzieřci řtáiw [*cum remigassent ergo quasi stadia vigintiquinque aut triginta*] *WujNT Ioann* 6/19; á był poczet ořob weřpolek iakoby řto dwádzieřciá [*erat autem turba hominum simul fere centum viginti*] *WujNT Act* 1/15 (20).

Pořczenia: »jakoby prawie« (1): á było iakoby o řfořtey godźinie [*Hora erat quasi sexta*]. (*marg*) To ieřth/ iakoby práwie o południu. (—) *BibRadz Ioann* 4/6.

»rowno jakoby« (2): Wezmi [...] nafienia opichowe⁸⁰ y hanyźowe⁸⁰, rowno iakoby po dwu dragmu, mařtiki, cinamonu, po trzech dragmach *FalZioř* I 42b (2).

»tak ... jakoby« (1): Widziałem pácholę tak nadobne/ iakoby we czterzech lećiech *SkarŻyw* 126.

»tak daleko jakoby« (1): od gory ktorą zową Oliwną/ co ieřt blisko Ieruzálem/ thák dáleko iakoby Szabath chodu [*sabbati habens iter*]. *BibRadz Act* 1/12.

»tak wiele jakoby« (1): daway tego prochu niemocnemu pić [...] zówždy ráno tak wiele iakoby czwierć złořtego *SienLek* 59.

»w liczbie (a. w liczbę) jakoby« = *numerus quasi PolAnt* (3): *MurzNT Ioann* 6/10; powřtał był Theodás [...] do ktorego przyřtáło męřow w liczbie iakoby cztery řtá [*cui consensit numerus virorum circiter quadringentorum*] *WujNT Act* 5/36 (2).

a. *W przeliczeniach obcych miar itp. na polskie lub lokalnych na ogólnie znane* (8) : *OpecŻyw* 26v; okolicznořć iego [*Konstantynopola*] ieřt ořmnařcie mil włořkich, nafzych iakoby řzeřć *MiechGlab* 69; *BibRadz* II 39v *marg*; *BielKron* 263; Centussis, Sto asses/ to yeřt/ ná nářzę monetę yákoby Taler y puř grořzá *Mqcz* 47c (2); *WujNT* 272 *marg*; kto włořkę trzyma, dzieřięć řolanek moře ná ořimine yřřiać, iakoby dwa korcá *Lubelřkie SarnStat* 475.

4. *Wyjařniająca: czyli, mianowicie, na przykřad, (po przeczeniu:) bynajmniej* (113) : *OpecŻyw* 65; wezmi wina wonnego iakby muřkatella albo mařmazija *FalZioř* V 62 (4); *LibLeg* 11/166; *LibMal* 1547/129 (2); *RejKup* g8v; *GliczKsiąř* A3v; Zá dęugim zwyczáiem przyřřlo iř then Sąd zową wyłozonym/ iakoby ná pewne á nieomyřne czáły włozonym *GroicPorz* 1v; *BibRadz Is* 59/18 (3); Nogi gliniáne y řelázne známionuiá dzifieyřřą řpráwę Rzymřką y řłabą y krzepaką iakoby nieuřtáwiczná *BielKron* 9v; *Capillatus* [...] Włofáty/ ktorý yákoby gęřte á dęugie włofy ma *Mqcz* 34c (17); *OrzQuin* T4; *BialKat* a4; ten przypadek iádořity [*gniew*] nie ieřth iakoby dziedziczny w cieie człowieczym *RejZwierc* 75; kráie ćiařá/ á iakoby włofy y páznogćie [*extremities corporis et veluti crines et ungues*] ochędořzyć chceřř/ á o głowę [...] nic nie dbařř. *ModrzBaz* 99v (2) *ReszList* 175; *GostGospSieb* +2v; *KochAp* 12; Abráhamowi opowiedźiane řą obietnice/ y plemieniowi iego. Nie mowi/ Y plemieniom/ iakoby o wielu [*Non dicit: Et seminibus, quasi in multis*] *WujNT Gal* 3/16; *JanNKar* C4; odbieřałbych ludu mego. Bo wřzyřcy wyrořkowie (iakoby nie onych dořrych oycow řynowie) y řkupienie zbrořniow *SkarKazSej* 706a.

Pořczenia: »na podobieřstwo jakoby« (1): Pan był wezwany w dom iednego Fáryřáyřřkiego przełozonego: ná podobieřřtwo/ iakoby po thy czáły nářže do ktorego przełozonego zakonnego. *RejPos* 225.

»prawie jakoby« (1): niebędziecie rofferzać złości swych prawie iakoby nád proroki memi [*in prophetis meis nolite malignari Vulg Ps 104/15*] *RejPs 154v*.

A. Przed tłumaczeniem wyrazu obcego na polski, wywodem etymologicznym (68) : *PatKaz III 113*; kwiath thego ziele [*nawrotu*] za flończem idzie rofkwitaiącz sie/ á ftąd że połączenie to ziele *Solfequium* zową/ iako by nalladuiącze flończa *FalZioł I 49c (7)*; *DYogenes Cincicus* mędrzec [...] nazwan był Cynicus iakoby pfał dla piełkich obyczaiow *BielŻyw 68 (2)*; *GlabGad Dv*; Ofmy był fin iego Sziachmet co sie wykłada nabożny Achmet, wżakoż go Thatarzy teraz zową Sach met, iakoby męczony Achmet *MiechGlab 30 (10)*; *KromRozm III 12*; *GroicPorz b*; *KrowObr 134v*; synowi nowo narodzonemu dał imię Stráchwás/ iakoby stráfzliwe wesele (bo Czechowie zową kwáfem biefiádę) *BielKron 323 (3)*; *Mącz 437d*; *OrzQuin L2v*; *SienLek V3v*; *RejAp 82 (3)*; będziefz zwan Piotrem/ iakoby opocznym/ twárdym/ á vmocnionym w wierze swoiey. *RejPos 276*; *KuczbKat 220*; *BudBib I 69c marg*; *BudNT przedm c5v*; *ModrzBaz 35 (2)*; *witreollum* (zowią koperwáferelem náłzy z Niemieckiego/ iakoby Miedziáną wodą) *Oczko 4v (3)*; którą kráinę dżiś Polefie/ álbo Podláfze/ od przyległości láfow zową/ álbo też Podláfze/ iakoby pod Láchami Polakom kráinę przyległą Rułacy przezwáli. *StryjKron 205*; *CzechEp *3*; *PapUp Bv*; [*Katon*] odpowiedział: Bene pałcere/ ięzykiem swym/ iakoby náłzym/ Mieć sie dobrze. *GostGospSieb +2v*; *LatHar 177 (2)*; Doktorowie [...] po Żydowfku *Sopharim*, iakoby księża/ od fłowá *Sepher*, to ieft księgi; ábo od *Saphar*, iakoby czytelnicy y wykłádacze zakonu *WujNT 8 (2)*; *JanNKar D*; *SarnStat 1272*.

Frazy poprzedzające „jakoby”: »(to a. co) się rozumie« (6): Balet. To sie rozumie iakoby strách *RejPs 177 (5)*; *RejPos 243*.

»(co a. to) się wykłada« (9): *FalZioł IV 11b (3)*; ktore [*Goty*] postronni ludzie Połowcami zwali, co sie wykłada z Słowienfkiego, Rułkiego/ y Moskiewfkiego fłowa iakoby Lupieźce á drapieźni *MiechGlab 35*; *RejPs 175v (3)*; *HistAl M4*; *RejPos 141*.

»zowie się« (1): *Aper. Kiernoz. [...]* po grecku zowie sie iakoby okropny/ abowiem ieft gniewliwe zwierzę á fzałone *FalZioł IV 3c*.

5. Rozkazująca: niechby (1) : Pan ktory chce pieniądze zebrać pobożnie/ niech gumná ná drogość záchowa [...] á żywności takich co rola ma iakobj nie kupował *GostGosp 152*.

***** Bez wystarczającego kontekstu (7) :** *Instar [...]* Ná ten xtałt, yakoby. *Mącz 171b*; *Gleich wie. Iáko. Niby. Iakoby. Ut, uti, sicut. Calag 248b*; *Calep 1107b (5)*.

Cf JAKOBYĆ, JAKOĆBY, JAKOKOLWIEKBY, JAKOŻBY, JAKOŻKOLWIEKBY, KAKOBY